

BØRN & UNGE21

Kongres
Indstik

Pædagoger overfaldes og trues **4**
Økonomisk blodbad i kommunerne **17**
Tema: Døden i børnebøger **20**

BØRNELÆGER GIFT MED INDUSTRIEN

Læger, som bestemmer, hvordan
ADHD-børn skal behandles, har bijob
i medicinalindustrien.

8-13

Børnene skal selv skifte ble

Børn, der begynder i vuggestue, skal selv kunne skifte ble. De skal begrænse deres behov for nærvær og tryghed, undgå gråd og utilfredse udbrud. Og de skal komme, når der bliver kaldt.

Nej, sådan ser virkeligheden ikke ud. Endnu. Det er teksten i en satirisk sparepjece, som BUPL i Svendborg har udarbejdet.

Det har fået Svendborg Kommunes chef for daginstitutioner, Birgit Lindberg, til at skrive til daginstitutionslederne:

'I skal være opmærksomme på, hvordan I kommunikerer med forældrene. Beparelserne får ikke den konsekvens, pjecen fortæller', skriver hun.

Faglig sekretær i BUPL Una Storgård beklager ikke, at fagforeningen har taget den sorte humor i brug. Hun siger til Fyns Amts Avis, at 'det er en skidesjov pjece. Den er dybt sarkastisk, og det kan enhver se'.

Advarer mod længere skoledage

Statsminister Lars Løkke Rasmussen (V) har nu løftet sløret for, hvad en reform af folkeskoleloven vil indeholde. Hans hjertesag er, at de mindste børn skal gå længere i skole. Intentionen er, at der skal puttes mere viden i hovedet på især indvandrerbørnene de første år, som statsministeren har udtrykt det.

Det giver panderynker i BUPL.

»Som pædagoger vil vi gerne advare mod at opfatte børn som tomme kar, der kan fyldes op i skoletiden,« siger forretningsudvalgsmedlem Allan Baumann.

»Den pædagogiske måde at lære på er en anden end lærerens og har nogle gavnlige effekter, blandt andet ved at give succesoplevelser til nogle børn, som måske ikke oplever succes i skoletiden. Vi skal passe på ikke at smide den meget værdifulde fritidspædagogiske tradition væk for at løse en bestemt udfordring.

Når det er sagt, så kan vi godt diskutere, præcis hvordan vi bedst skaber de rammer, der giver helhed i børnenes liv mellem det, læreren kan lære dem, og det, pædagogen kan hjælpe dem med at udvikle,« siger han.

Ekspløsiv stigning i fyringer af pædagoger

Kommunernes pressede økonomi kan nu for alvor aflæses i antallet af afskedigelsessager. Fra første til andet kvartal 2010 er antallet af sager næsten fordoblet fra 278 til 527 sager. Det er alle sager, der skyldes nedskæringer i kommunerne.

285 pædagoger landet over er blevet ramt, fordi deres stillinger er blevet nedlagt. 242 andre har oplevet, at deres arbejdsdag er blevet kortere, fordi kommunen har skåret ned i deres timetal, eller de har på andre måder fået ændret deres ansættelsesvilkår.

I første halvdel af 2010 er der blevet nedlagt

i alt 443 stillinger. Det er næste dobbelt så mange som i samme periode året før.

Særlig slemt ser det ud i Silkeborg Kommune, der har været igennem en omfattende sparerunde i foråret. Her er 82 pædagogstillinger blevet nedlagt, mens 133 andre pædagoger har fået færre timer eller ændrede vilkår.

Der er ikke udsigt til bedring i den kommunale økonomi i de kommende år. Kommunernes Landsforening og regeringen har indgået en aftale om kommunernes økonomi for 2011. Her er der tale om en

Fyrer og hyrer med løntilskud

Mens mange kommunalt ansatte i denne tid mister deres arbejde, må de se deres job overtaget af nye medarbejdere, som bliver ansat med løntilskud. Det skriver Ugebrevet A4.

20.451 aktiverede dagpengemodtagere har haft job med løntilskud i det offentlige fra januar til juni i år. Det er 9103 flere end i samme periode sidste år, viser nye tal fra Arbejdsmarkedsstyrelsen.

Fagbevægelsen undrer sig over paradokset og er overbevist om, at kommunerne bruger ledige på løntilskud som billig arbejdskraft, der kun skal have en løn på samme niveau som dagpengene.

»Det er kassetækning,« siger Mona Striib, der er næstformand FOA til Ritzau. Erik Nielsen (S), borgmester i Rødovre og formand for arbejdsmarkedsudvalget i Kommunernes Landsforening, erkender, at det set udefra 'ikke virker særligt hensigtsmæssigt'.

»Det er et dilemma for kommunerne. På den ene side har de pligt til at aktivere de ledige, og det er et problem, hvis de ikke gør det. På den anden side må det ikke være sådan, at kommuner bevidst afskediger for at bruge løntilskud,« mener Erik Nielsen.

Mere erstatning til deltidsansatte

Tidligere afspejlede erstatninger til arbejdsskadede, om de var på fuld tid eller på deltid. Men nu har syv enige dommere i Højesteret fastslået, at hvis deltidsarbejdet er af midlertidig karakter, for eksempel på grund af familieforhold, kan den skadede få erstatning, som om hun eller han havde deltidsarbejde.

Sagen, som ændrede praksis, handler om en deltidsarbejdende kvinde, som var dagplejepædagog og medlem af FOA. Hun blev ramt af en arbejdsskade og mistede 40 procent af sin erhvervsevne, skriver Berlingske Tidende.

Kvinden arbejdede 30 timer ugentligt og var på deltid, fordi hun havde tre børn under otte år. Hun havde tidligere arbejdet på fuld tid, og det var meningen, at hun skulle på fuld tid igen, når børnene blev større.

Arbejdsskademyndighederne ville give hende 'deltidserstatning', men den går ikke. Deltidsarbejdet var af midlertidig karakter, og derfor har Højesteret enstemmigt fastslået, at kvinden skal 'fuldtidserstatning'.

nulløsning, som betyder, at der ikke bliver flere penge at gøre godt med i kommunerne næste år.

BUPL beklager udviklingen i stærke vendinger.

»Hver gang en pædagog bliver fyret, forringes kvaliteten for børnene. Så simpelt er det. Derfor er det en meget skræmmende udvikling, vi ser i antallet af fyringssager. Især når vi ved, at budgettet i de fleste kommuner ikke er på plads endnu, og at der derfor kan komme flere fyringer,« siger BUPL-formand Henning Pedersen. SBH

BØRN&UNGE

Blegdamsvej 124
2100 København Ø
Telefon: 3546 5100
E-mail: b&u@bupl.dk
www.boernogunge.dk

Ansvarshavende redaktør

Ida Thuesen Nielsen (ITN)

Redaktionschef

Lene Søborg (SØB)

Journalister

Vibeke Bye Jensen (BYE)

Steffen Hagemann (SBH)

Trine Vinther Larsen (TVL)

Marie Bille (MBI) praktikant

Layout

Eva Krebs Larsen (EKL) barsel

Sara Efazat (SEF) barselsvikar

Korrektur

Karen Altschul

Forside illustration

Lars Vegas Nielsen

Annoncer

Marianne Földvary (MAF)

Niels Juul Pedersen (NJP)

Tryk

Stibo Graphic

Kontrolleret oplag: 68.027

ISSN: 0006-5633

BUPL

Blegdamsvej 124

2100 København Ø

Telefon: 3546 5000 (kl. 9-15)

E-mail: bupl@bupl.dk

www.bupl.dk

Forretningsudvalget

Formand:

Henning Pedersen

Næstformand

Birgitte Conradsen

Hovedkasserer

Flemming Brøgger Andersen

Faglige sekretærer

Allan Baumann

Lasse Bjerg Jørgensen

Lis Pedersen

Tonny Andersen

Presse- og kommunikationsmedarbejdere

Mette Irene Andersen (MIA)

Nikoline Ridder Christensen (NRC)

Grith Maria Enemark (GRE)

Gunhild Hune (GUH)

Morten Juul (MJU)

Børn&Unge 2010

Børn&Unge udkommer 29 gange i år.

Bladet udkommer i følgende uger:

1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 33, 35, 36, 38, 40, 42, 45, 47, 48 og 49.

Redaktionen påtager sig intet ansvar for manuskripter m.m., der indsendes uopfordret. Vi gør opmærksom på, at alle artikler og læserindlæg, som trykkes i Børn&Unge, lægges på boernogunge.dk og derfor optræder frit tilgængeligt på internettet.

Hvis du har problemer med leveringen af Børn&Unge, skal du sende en mail til: levering@bupl.dk

Døden i børnebøger

Der findes mange kvalitetsbøger, som giver børn en litterær hjælpende hånd til at håndtere de store eksistentielle spørgsmål om døden, og som kan lette sorgen. Bøgerne er ofte lune og usentimentale.

Artikler

- 4 Pædagoger udsættes for vold
- 8 Børnelæger i lommen på industrien
- 11 Overlæge slettet af listen ved en fejl
- 13 Minister presses ind i ADHD-sag
- 14 Sats på fagligheden
- 17 Økonomisk blodbad i kommunerne
- 30 Kun fantasien sætter grænser
- 32 Kolding satser på temainstitutioner
- 33 Institutioner med en mission

Øjeblikket

- 18 Lykkelige løbende børn

I hvert nummer

- 28 Opslagstavlen
- 37 Tegneserie Spiren
- 40 Læserbreve
- 41 BUPL mener

I Danmark bruger vi 100 milliarder kroner årligt på specialindsatser, men det skræmmende er, at antallet af børn og unge med sociale problemer vokser, skriver forretningsudvalgsmedlem Allan Baumann.

Foto: Palle Peter Sikov

TEMA

20 Mordet på en idiot

Byens børn råber ondskabsfulde, barske tilråb til idioten August. Idiotens mor giver ham piller, og de går i døden sammen.

21 Hans og Grethes efterkommere

Ikke kun forældrenes død er et ofte gentaget tema. Også børn dør i børnelitteratur, både i den nye og den gamle.

22 Engle og små døde dyr

Der findes fire billedbøger, som burde stå på hylden i alle børnehaver.

24 Tabuer

Om bedemanden, der frygter, at han skal begrave et barn, og om de små aborter, der sidder i mørket og længes efter livet.

25 De syv dødssynder

De syv dødssynder beskrives som syv insekter.

26 Hvordan ender det?

Flere billedbøger handler om de hypoteser, som børn opstiller, når de ikke har fået en direkte forklaring på et dødsfald.

Flere pædagoger trues og overfalderes

Af Trine Vinther Larsen, tvl@bupl.dk / Modelfoto: colourbox.com

På seks år er omfanget af vold, trusler og chikane mod pædagoger mere end syvdoblet, viser nye tal fra BUPL. Det er både børn og unge, deres forældre og tilfældige trafikanter, der tænder af på pædagogerne. Mindre respekt og større individualisering kan forklare noget af volden, mener psykolog.

Spark, bid, slag, en kniv for struben eller verbale overfald. Det er, hvad en pædagog risikerer at blive udsat for på sit arbejde.

Og risikoen er steget voldsomt de seneste år, viser en ny opgørelse af voldsagerne i BUPL's arbejdsskadestatistik.

På seks år er antallet af arbejdsulykker, der skyldes vold, trusler eller chikane fra børn eller andre, således syvdoblet fra 5 tilfælde i 2004 til 38 tilfælde i 2009. Det svarer til en stigning på 660 procent.

»Det er stærkt bekymrende,« siger Lis Pedersen, der er forretningsudvalgsmedlem i BUPL.

Hun er ikke mindst bekymret, fordi der må være mange flere tilfælde med vold og trusler mod pædagoger end de relativt få, som BUPL registrerer.

Det medfører sagsbehandler i BUPL Annemarie Lennartz. Hun kender mange af sagerne indgående og har været med til at udarbejde arbejdsskadestatistikken.

»Vi har en formodning om, at mange volds-episoder og trusler slet ikke bliver anmeldt. Vi ser heller aldrig de sager, som medlemmerne selv behandler i arbejdsskadesystemet,« siger hun.

KNIVE OG KNYTNÆVER. Flere af sagerne om grov vold eller trusler ligger i tykke blå omslagsmapper på Annemarie Lennartz kon-

tor. Der er for eksempel sager om unge klubmedlemmer, som har truet deres pædagog med kniv eller knytnæver. Der er sager om forældre, som er gået amok i forbindelse med institutionens indberetning af et barn. Og der er også sager, hvor tilfældige trafikanter har overfuset pædagogerne, som har været på tur med børnene. Måske fordi gruppen har fyldt hele bussen, eller fordi pædagogerne har skældt ud på en vanvidsbilist.

»Sagerne er meget forskellige, og volden kommer både fra børn, forældre og andre. Men fælles for alle sager om vold og trusler er de store især psykiske følger, det har for de pædagoger, som bliver ramt,« siger Annemarie Lennartz og nævner en sag, hvor en 15-årig dreng smed en meget tung jernstol efter en pædagog.

»Stolen ramte hende over knæet og er som sådan en fysisk skade, men hun er også psykisk påvirket og lider af angstanfald, søvn- og koncentrationsbesvær. Hun kan ikke slippe tanken om, at hun måske kunne have fået kraniebrud eller være død, hvis den meget tunge jernstol havde ramt hende i hovedet,« siger Annemarie Lennartz.

De fleste sager handler om vold fra børn og unge. I alt er 64 arbejdsskadesager fra mellem 2004 og 2009 således sager, hvor børn eller unge er voldsudøveren. Det er ikke sager om små tjat eller kast med legetøj, men decideret vold.

Annemarie Lennartz vurderer, at meget af volden er begået i affekt.

»Oftentimes er pædagogen ikke det direkte mål for volden. Det kan være sager, hvor pædagogen skal skille to slåssende unge ad og selv får sig nogle spark, slag eller måske en skalle med på vejen. Eller det kan være sager med socialt handicappede børn, som kan blive udadreagerende, hvis der er et eller andet, de ikke kan forstå, eller fordi de har svært ved at udsætte deres behovstilfredsstillelse,« siger Annemarie Lennartz.

AMOK OVER SMÅTING. Mens børnene tyer til spark, slag og direkte fysisk vold, bliver det ofte ved truslen om vold, når voldsudøveren er en forælder eller en anden voksen. Ifølge BUPL's arbejdsskadestatistik har børn eller unge i kun tre sager truet en pædagog, hvor voksne derimod i 37 sager har udsat pædagogen for trusler, chikane eller uretmæssige beskyldninger. I syv tilfælde har de gjort alvor af truslen.

Annemarie Lennartz er især overrasket over, hvordan tilsyneladende ganske små ting kan få voksne til at gå amok på pædagoger.

»Det behøver ikke at være sager, hvor forældrene reagerer på en indberetning, eller på, at pædagogerne skal sige noget ubehageligt om barnet. Det kan også være helt små kommentarer, som at madpakken ikke er i ►

VOLD, CHIKANE OG TRUSLER MOD PÆDAGOGER

	2004	2009
Vold fra børn/unge (fysisk)	3	18
Udsat for trusler/chikane	1	15
Vold fra andre (fysisk)	1	2
Uretmæssige beskyldninger	0	3
I alt	5	38

Kilde: BUPL's arbejdsskadestatistik 2004-2009.

OFFENTLIG ANSATTE, DER HAR OPLEVET ELLER VÆRET UDSAT FOR VOLD PÅ ARBEJDET

Faggrupper	Andel i procent
Politi og forsvar	34
Undervisning (folkeskolelærere)	21
Pædagogik (pædagoger)	20
Sundhed (jordemødre, ergoterapeuter og sygeplejersker)	15
Offentligt ansatte FTF'ere	19

Kilde: FTF's undersøgelse om Sundhed og Trivsel, 2009.

SÅDAN FOREBYGGES VOLD OG TRUSLER

Forebyggelse af vold og trusler på virksomhedsniveau kan blandt andet handle om:

- At se på forebyggelse og information til medarbejderne om vold og trusler i samarbejds- og sikkerhedsorganisationen.
- At se på vold og trusler i forbindelse med APV.
- At oplære og uddanne medarbejderne i forhold til at håndtere mulige voldstrusler, samtaleteknik med mere.
- At tilpasse instruktion, uddannelse og information til arbejdets kendte voldsrisiko.
- Tekniske foranstaltninger som personlige alarmer, kaldesystemer, tv-overvågning med mere.
- Indretningsmæssige foranstaltninger, for eksempel lokaler, der gør brugere og ansatte trygge, og etablering af flugtveje.
- At fokusere på at organisere arbejdet, så det forebygger voldelig adfærd.
- At få klare retningslinjer for, hvordan medarbejderne skal forholde sig til vold eller trusler om vold.

Kilde: www.arbejdstilsynet.dk

► orden, eller at der mangler noget skiftetøj,« siger Annemarie Lennartz.

Hun har også set voldssager, hvor småtingene blot var den gnist, der tændte et meget større bål.

»Da krigen i Libanon stod på for et par år siden, oplevede nogle pædagoger, at palæstinensiske forældre, der havde været strandet hos familie i Libanon, kom hjem til Danmark og var meget aggressive. De var traumatiserede af krigsoplevelserne, og der skulle ikke så meget til, før de flippede ud,« siger Annemarie Lennartz.

VOLDEN ER NY. BUPL's forretningsudvalgsmedlem Lis Pedersen var selv daginstitutionspædagog for 20 år siden. Hun mener, at vold og trusler på grund af en kommentar om manglende sutsko var helt utænkeligt for bare 10 år siden.

»Der var da en sag i ny og næ med en rockerlignende type, som var kravlet over hegnet til en institution og havde truet en pædagog på legepladsen. Men det er nyt, at volden og chikanen nu også forekommer i helt almindelige samtaler med forældre om skiftetøj til børnene,« siger Lis Pedersen.

Også Jørgen Møller Christiansen, der er arbejdspsykolog i Center for Alternativ Samfundsanalyse (CASA), har lagt mærke til den voksende vold mod pædagoger i almindelige daginstitutioner.

I 2005 var han med til at lave en FTF-undersøgelse om vold mod forskellige faggrupper. Undersøgelsen viste, at 17 procent af pædagogerne havde været udsat for vold eller trusler om vold, og det tal er i 2009 ifølge en ny FTF-undersøgelse steget til 20 procent.

»Alle de undersøgelser, jeg har kendskab til, viser enstemmigt, at tallene for vold og trusler mod pædagoger er svagt, men stabilt stigende, så der er noget om snakken,« siger Jørgen Møller Christiansen.

Han vil også gerne give et bud på årsagerne til stigningen.

»Når det handler om volden fra børnene, skyldes en del af stigningen nok, at kommunerne siden 2006 har hjemtaget børn og unge fra de amtslige specialtilbud. Der er således kommet flere krævende og udsatte børn og unge i normaltilbud, som måske ikke er gearret til dem,« siger han og sammenligner med erfaringer fra lærerområdet, der viser, at især elever med særlige behov og adfærdsvanskeligheder udøver vold mod lærere, ligesom der forekommer langt mere vold mod socialpædagoger end mod daginstitutionspædagoger.

»Når man så får nogle af de specielle børn ind i daginstitutionerne, må man forvente, at volden flytter med,« siger han.

MINDRE RESPEKT. Når Jørgen Møller Christiansen skal give sit bud på årsager til den stigende vold mod pædagoger fra forældre og andre voksne, finder han en del af forklaringen i manglende respekt for ikke bare pædagoger, men alle offentligt ansatte.

»Vi ser, hvordan togpersonalet bliver overfuset, når de skal tjekke billet, buschauffører bliver skældt ud og dyttet af på vejene, mens brandbiler og politi oplever at blive stenet, når de rykker ud på Nørrebro til ulykker eller uro,« siger Jørgen Møller Christiansen.

Når det handler om lærerne, viser disrespekten sig, ved at forældre tager deres børn ud af skolen og sætter dem i privatskoler. På daginstitutionsområdet hersker det, som arbejdspsykologen kalder 'alle kan da passe børn-holdningen'.

»Det er selvfølgelig positivt, at man ikke ligger under for autoriteter, men det er uværdigt, når opgøret med autoriteter og 'jeg er mig selv nærmest-holdningen' bevirker, at vi opfører os uanstændigt over for hinanden,« siger Jørgen Møller Christiansen.

Han mener, at en udbredt egocentrisme og øget individualisering gør det for eksempel svært for en forælder at tænke ud over egne behov og sætte sig ind i en pædagogs hverdag.

»Vi er mindre tålmodige over for hinanden, og der skal ikke så meget til, før vi tænder af. Lunten er blevet kortere,« siger han og eksemplificerer med forældre, der bander og stresser over lukkedage og ufleksible lukketider i daginstitutionerne. Og frustrationerne risikerer at gå ud over frontpersonalet.

»Det er pædagoger og andre offentligt ansatte, som står for skud, når borgerne oplever, at institutionerne ikke kan leve op til deres høje krav om service. Og når man er sig selv nærmest, er det svært at se, at de offentligt ansatte faktisk knokler for at opfylde stadig større krav, samtidig med at deres vilkår for at udføre arbejdsopgaverne bliver forringet,« siger Jørgen Møller Christiansen.

ØGET OPMÆRKSOMHED. Heldigvis finder de offentligt ansatte sig heller ikke i alt, og en positiv side af en stigning i antallet af arbejdsskadesager om vold og trusler blandt pædagoger er ifølge Jørgen Møller Christiansen, at der er skabt øget opmærksomhed omkring vold på arbejdspladserne, og at de ansatte er blevet bedre til at anmelde volden.

FAKTA OM VOLD OG VOLDISOFRE

- Pædagoger har en øget risiko for at blive udsat for vold og trusler.
- De mest hyppige psykiske følger af vold er depression, angst og reduceret selvværd.
- De fysiske reaktioner kan være søvnløshed og impotens.
- Ansatte, der har været udsat for vold og trusler på jobbet, har flere sygedage.
- Ansatte, der har været udsat for vold og trusler, bliver oftere langtids-sygemeldte.

Kilde: ftf.dk

»Især politiet har gjort en ihærdig indsats for, at deres betjente skal anmelde alle voldsepisoder. Det kan man læse direkte i statistikken, hvor de ligger langt over mange andre faggrupper,« siger han.

Han peger også på, at forståelsen af vold i dag er bredere. »Det er blevet mere anerkendt, at psykisk vold i form af ydmygelser, spyttet på og hån også er former for vold, der skal tages alvorligt,« siger han.

Han har arbejdet med forebyggelse af vold på arbejdspladser og mener, at første skridt på vejen er at tale om og definere, hvad volden er. Dernæst skal man afsøge, hvor volden eksisterer på arbejdspladsen, og man skal nå til en fælles opfattelse af, at vold er uacceptabel. Her mener han, at pædagoger burde tænke lidt mere på sig selv end på brugerne.

»Ikke mindst blandt garvede pædagoger hersker der et tarzan-syndrom, hvor man mener, man skal kunne klare alt. Pædagoger er en faggruppe med stor social ansvarlighed, og derfor lever mange pædagoger med lidt klask. Mange SFO-pædagoger kan godt forstå, at Khaled, Johnny og Mustafa slår fra sig indimellem, for de har det jo også hårdt derhjemme,« siger Jørgen Møller Christiansen, som understreger, at det også er en form for vold, der tærer over tid.

»Det, der slider på de her pædagoger, er måske ikke så meget de klask, de indimellem får, men derimod følelsen af magtesløshed over at være vidne til børnenes og de unges deroute. Derfor er det så vigtigt at tale om, hvad der skader fysisk og psykisk på arbejdspladsen, så man kan sætte ind over for det, før det er for sent,« siger han.

Ifølge forretningsudvalgsmedlem i BUPL Lis Pedersen vil ressourcer og penge til forebyggelse af vold på arbejdspladserne være givet godt ud.

»Vi kan jo se de alvorlige konsekvenser, volden har for de personer, der ender med en arbejdsskadesag. De har ofte både psykiske og fysiske mén efter arbejdsulykken, og det har betydning for, om de senere kan have et almindeligt arbejde. Udgifterne i forbindelse med erstatninger, sygedagpenge og sygefravær på grund af følgerne af vold og trusler er langt større i længden for kommunerne end at sikre deres ansatte et sundt og sikkert arbejdsmiljø,« siger Lis Pedersen.

»Og det har de pligt til,« fastslår hun. ■

➔ Læs mere om vold og trusler på:
www.arbejdsmiljoeweb.dk
www.etsundtarbejdsliv.dk
www.arbejdstilsynet.dk
www.arbejdsmiljoeforskning.dk
www.vold-som-udtryksform.dk

Hvad lægger du ører til?
- beskyt dem mod støj på jobbet

Du har kun dine ører resten af livet. Derfor skal du passe godt på dem.

Audiovox fremstiller individuelt formstøbte hørevern og er specialister med eget laboratorium.

Få en af vore konsulenter ud til en dialog om, hvordan vi kan hjælpe jer nu - og i fremtiden.

15% rabat til enkeltmedlemmer af BUPL

Ring 3940 1050 og hør nærmere.
www.audiovox.dk

Kan dine kollegaer redde liv?
Dansk Røde Kors +

Vi kommer ud på jeres institution og lærer jer førstehjælp.
Ring 35 25 93 76 eller 35 25 92 00

klarskov

www.klarskov.dk - tlf: 6447 1980

♦ i lommen på medicinalindustrien

Flere af Danmarks førende børnepsykiatere har tætte forbindelser til medicinalindustrien. De står samtidig i spidsen for en arbejdsgruppe, som udarbejder retningslinier for behandlingen af børn med ADHD. Programmet lovpriser netop medicin som den bedste løsning.

Af Gitte Rebsdorf, b&u@bupl.dk / Illustration: Lars Vegas Nielsen

Overlæge og professor Per Hove Thomsen er en mand med flere roller. Han hører til blandt toppen af eksperter inden for børne- og ungepsykiatrien herhjemme og underviser andre læger om behandling af børn med ADHD. Han er med til at udarbejde officielle anbefalinger til behandling af børn med ADHD og andre psykiske lidelser. Per Hove Thomsen har på den måde stor indflydelse på behandlingen af det stigende antal børn med diagnosen ADHD.

Men den førende børnepsykiater tjener også andre interesser. Igennem flere år har han haft tætte bånd til de medicinalvirksomheder, som fremstiller og sælger medicin til børn med psykiske vanskeligheder. Han er foredragsholder, underviser og konsulent for medicinalvirksomheden Novartis, som fremstiller ritalin. Ritalin er et amfetaminlignende stof, der bliver brugt til at behandle børn med ADHD. Derudover er han konsulent for en anden medicinalvirksomhed, UCB, som også fremstiller medicin til børn med ADHD.

Det fremgår af en liste fra Lægemiddelstyrelsen fra september 2009. Men det er en meget uheldig cocktail, mener Michael Kaster, der er specialist i klinisk psykologi. Han henviser til, at flere undersøgelser, blandt andet fra det anerkendte Cochrane Center, viser, at der sker en påvirkning, når læger er tilknyttet medicinalindustrien.

»Forskningen peger på, at læger, der samarbejder med medicinalindustrien, har en tendens til at overvurdere de gavnlige effekter af medicinen og undervurdere de negative. På den måde risikerer vi, at der sker en fejlbehandling af børnene,« siger Michael Kaster, der udover at være privatpraktiserende psykolog også er børnesagkyndig rådgiver ved statsforvaltningen.

Per Hove Thomsen erkender, at hans samarbejde med industrien påvirker hans arbejde

som børnepsykiater. Men til trods for det agter han at fortsætte.

»Jeg synes, at et fornuftigt samarbejde med industrien er nødvendigt. Der er store økonomiske interesser på spil, men industrien fremstiller medicin, som gerne skulle gavne børnene. Og så skal man gøre sig klart, at man kan lade sig påvirke af det. Jeg tror ikke, at jeg kan undgå at blive påvirket, men samarbejdet er nødvendigt for at kunne komme videre og lave relevant forskning,« siger børnepsykiateren.

PSYKIATERE BØR VÆRE UVILDIGE. Per Hove Thomsen er imidlertid ikke den eneste læge, der arbejder for medicinalindustrien, samtidig med at han bestrider et job som børnepsykiater på et offentligt hospital. Ifølge Lægemiddelstyrelsens liste fra september 2009 gør blandt andre overlæge Tine Houmann og overlæge Torben Isager fra Glostrup Hospital det også. De er begge konsulenter for Eli Lilly.

De to psykiatere har ligesom Per Hove Thomsen været med til at udarbejde det såkaldte referenceprogram for udredning og behandling af børn med ADHD, hvilket aktuelt er ved at blive revideret. Programmet afgør i vid udstrækning, hvordan behandlingen af børn med ADHD skal foregå. Sundhedsstyrelsen henviser til programmet i et statusnotat om udviklingen inden for børnepsykiatrien, hvilket er med til at cementere dets betydningsfulde rolle.

Men det er problematisk, at psykiatere, som samarbejder med medicinalindustrien, afgør, hvordan de officielle anbefalinger skal se ud, mener psykolog Michael Kaster.

»Læger, der udarbejder behandlingsvejledninger, skal naturligvis altid være uvildige og uafhængige af personlige og økonomiske interesser. Forældre til børn med ADHD skal kunne være sikre på, at anbefalingerne er ▶

/// **Forskningen peger på, at læger, der samarbejder med medicinalindustrien, har en tendens til at overvurdere de gavnlige effekter af medicinen og undervurdere de negative. På den måde risikerer vi, at der sker en fejlbehandling af børnene.**

Michael Kaster, privatpraktiserende psykolog

fagligt optimale. Det er meget afgørende, at vi kan være sikre på, at disse børn får en korrekt og uvildig behandling,« siger han.

Steffen Thirstrup, der er institutchef ved Institut for Rationel Farmakoterapi, kritiserer samtidig, at psykiaterne skjuler, at de har flere forskellige roller.

»Det er meget vigtigt med åbenhed. Og derfor burde det også fremgå af refernceprogrammet, at lægerne er tilknyttet medicinalindustrien,« siger han.

Hos de danske sundhedsmyndigheder er der ikke meget hjælp at hente. De blander sig ikke i, at børnepsykiatere, der udarbejder standarder for behandlingen, samtidig er tilknyttet medicinalindustrien.

»Jeg har ikke kendskab til, hvilke læger der er tilknyttet medicinalindustrien. Det er ikke vores opgave at kontrollere. Vi har et reaktivt tilsyn og har ikke mulighed for at undersøge, om tilknytningen giver problemer,« siger chef i Sundhedsstyrelsens afdeling for tilsyn Anne Mette Dons.

ANBEFALER MEDICIN. Referenceprogrammet gavner i høj grad medicinalindustrien. For kigger man nærmere på programmet,

► fremgår det, at medicin bliver anbefalet som den bedste løsning til børn med ADHD. I programmet fra 2008 står der således:

’Børn, som har ADHD i moderat til svær grad, bør som første valg tilbydes farmakologisk behandling’.

Per Hove Thomsen medgiver da også, at medicinalvirksomhederne næppe er kede af den anbefaling.

»Jeg vil formode, at de er tilfredse. Det er jo i deres interesse. Men vores anbefaling er baseret på en gennemgang af den videnskabelige litteratur,« siger han.

Samtidig fremgår det af programmet, at medicinen hjælper børn med ADHD. Den fjerner deres uro og forbedrer deres skolearbejde.

I programmet står:

’Talrige undersøgelser (RCT) har siden 1960’erne dokumenteret, at omkring 65-75 procent af børn og unge med ADHD i alderen 6-18 år har positiv effekt af methylphenidat eller dexamfetamin med forbedring af ADHD-kernesymptomer i form af bedre og mere vedvarende

opmærksomhed, reduceret motorisk uro og rastløshed, bedre præcision i skolearbejdet og mindre impulsivitet’.

Psykolog Michael Kaster mener, at programmet er fagligt unuanceret.

»Referenceprogrammet har ikke det faglige niveau, man kunne ønske sig. Det er populært at forklare ADHD som en medfødt fejl i hjernen, men det er der ikke belæg for. Der er ikke fundet gener, som afgør, at ADHD er medfødt. Og når det bliver fremhævet, at medicinen virker, er det en form for omvendt argumentation. Medicinen virker. Men det gør den på alle. Også på dem, der ikke har ADHD,« fastslår han.

HAR FØR VÆRET I SØGELYSET. At psykiaternes tilknytning til medicinalindustrien kan have en betydning for, hvor meget medicin de udskriver, antyder de store geografiske forskelle, der er på brugen af medicin. Da Børn&Unge skrev om medicin til børn i 2007, viste det sig, at Århus, hvor Per Hove Thomsen holder til, var det sted, hvor der blev brugt mest medicin til børn med ADHD.

Tendensen blev bekræftet af Lægemedelstyrelsen i et notat fra foråret 2010. Her frem-

går det, at Region Midtjylland udskriver dobbelt så meget medicin, som Region Syddanmark for eksempel gør. Til det siger Per Hove Thomsen:

»Århus har altid været et sted, hvor man udskrev meget medicin. Det har ikke noget med mig at gøre. Sådan har det været lige siden 1960’erne.«

Det er ikke første gang, at Per Hove Thomsen er i søgelyset for sit samarbejde med medicinalindustrien. Han er tidligere blevet kritiseret for at have udarbejdet materiale for medicinalfirmaet Pfizer, hvor brugen af lykkepiller til børn bliver anbefalet.

Men det har ikke affødt en reaktion fra myndighedernes side. Anne Mette Dons fra Sundhedsstyrelsen anser lægernes samarbejde med industrien som uundgåeligt.

»Lægemedelindustrien vil have fat i lægerne, fordi de er eksperter. Så det er svært at undgå. Vi bruger også selv de samme eksperter. Blandt børnepsykiatere er der enighed om, at medicin er den bedste løsning, så vi har ikke anledning til bekymring. Vores bekymring går mere på, at flere og flere får diagnosen, og at forbruget er stigende,« siger hun.

EKSPLOSION I BRUG AF MEDICIN. At der er store penge at tjene for medicinalindustrien, vidner netop det stigende forbrug om. Brugen af medicin til børn og unge med ADHD er eksploderet i de seneste årtier. Det amfetaminlignende stof Ritalin har været brugt siden 1955, og som beskrevet tidligere i Børn&Unge er forbruget fra 1997 til 2006 øget med mere end 900 procent. Den udvikling er taget til.

Af lægemedelstyrelsens seneste notat fra området fremgår det nemlig, at der i løbet af de seneste 10 år er sket en tidobling af forbruget. Tallene fra Lægemedelstyrelsen viser samtidig, at børn, der er startet på at bruge Ritalin, har svært ved at slippe ud af medicinforbruget. Efter otte år er næsten halvdelen af børnene fortsat i medicinsk behandling, fremgår det af tallene

Da Børn&Unge skrev om medicin til børn i 2007 kaldte psykolog Peter La Cour fra Københavns Universitet brugen af medicin for ’et meget stort eksperiment’. Det begrundede han med, at langtidsvirkningerne af medicinen er ukendte.

Samtidig viste en unik spørgeskemaundersøgelse, som Børn&Unge foretog blandt 100 forældre til børn og unge med ADHD, at næsten halvdelen af forældrene oplevede alvorlige bivirkninger hos deres børn. For-

ældrene beskrev dengang, hvordan deres børn havde angstanfald, depression eller hjerteproblemer.

Professor Per Hove Thomsen afviste dengang, at der er alvorlige bivirkninger ved medicinen.

»Samlet set spiller bivirkningerne ikke den store rolle. Der kan være problemer med, at børnene ikke kan sove, men det kan også skyldes sygdommen. Desuden kan der være problemer med appetitløshed og tristhed. Men man skal altid afveje fordele og ulemper,« sagde professoren tilbage i 2007.

FARESIGNALER. Heller ikke Lægemedelstyrelsen fandt, at der var grund til bekymring. I en skrivelse, som blev lagt på styrelsens hjemmeside den 29. august 2007, stod:

’På baggrund af de samlede internationale erfaringer vurderer Lægemedelstyrelsen, at medicinsk behandling af ADHD har en god effekt og hos de fleste er veltolereret’.

Men styrelsen har nu ændret opfattelse. I en skrivelse fra den 10. juni i år, som ligger på styrelsens hjemmeside, fremgår det, at der skal mere fokus på bivirkningerne ved medicinen. Det skyldes det stærkt stigende forbrug, og at Lægemedelstyrelsen har modtaget 183 indberetninger om bivirkninger, oplyser ph.d. Line Michan fra afdelingen for forbrugersikkerhed, .

»De fleste bivirkninger, som bliver indberet-

tet, er af psykisk karakter og handler om, at patienterne bliver aggressive eller angst. Vi ved også, at der er patienter, som har udviklet psykoser eller depression, så vi skærper vores fokus. Det samme sker internationalt i blandt andet Det Europæiske Lægemedelagentur,« siger hun.

Konkret har bivirkningerne fået styrelsen til at skærpe sine krav til brugen af ADHD-medicin i det såkaldte produktresumé. Her står, at medicinen kun må bruges, når andre tiltag har været forsøgt. Det kan være pædagogiske eller psykologiske tiltag.

»Vi ved også, at midlerne kan påvirke hjertet, så på det område har vi også indskærpet, at der skal være ekstra varsomhed,« siger Line Michan.

Når der nu er konstateret så alvorlige bivirkninger ved brugen af medicin, undrer psykolog Michael Kaster sig over, at man ikke i højere grad bruger psykologiske og pædagogiske metoder til at hjælpe børnene. Samtidig hæfter han sig ved, at over halvdelen af de læger fra Børne- og Ungdomspsykiatrisk Selskab, som har været med til at udarbejde det gældende referenceprogram, samarbejder med medicinalindustrien.

»Det er ikke overbevisende. Pædagogiske og psykologiske betragtninger er helt fraværende i programmet, og det er meget mærkværdigt, for der findes gode metoder, der af den vej kunne hjælpe disse børn,« fastslår han. ■

DET SIGER LOVEN OM LÆGERS TILKNYTNING TIL MEDICINALINDUSTRIEN

Læger, som udskriver og ordinerer medicin, skal have tilladelse, hvis de samtidig er tilknyttet eller ansat i en medicinalvirksomhed.

Bestemmelsen skal sikre, at lægers udskrivning af medicin ikke bliver påvirket af samarbejdet med medicinalindustrien.

Lægemedelstyrelsen har på sin hjemmeside en liste over læger, som har fået tilladelse til at være tilknyttet eller ansat i en medicinalvirksomhed. Listen bliver opdateret hvert halve år.

Kilde: Lægemedelstyrelsen, Lov om Apotekervirksomhed.

NYE ANBEFALINGER PÅ VEJ

Et såkaldt referenceprogram udstikker retningslinjer for behandling af børn med ADHD. Det nuværende program er fra 2008, og en ny udgave er på vej.

Referenceprogrammet er udarbejdet af en arbejdsgruppe, som er nedsat af Børne- og Ungdomspsykiatrisk Selskab, som er et privat foretagende.

Slettet fra listen

Børnepsykiater Per Hove Thomsen blev slettet fra Lægemedelstyrelsens liste over læger, der samarbejder med medicinalindustrien. Men det var en fejl.

Af Gitte Rebsdorf, b&u@bupl.dk / Illustration: Lars Vegas Nielsen

Den indflydelsesrige børnepsykiater Per Hove Thomsen blev slettet fra Lægemedelstyrelsens liste over læger, der samarbejder med medicinalindustrien. Det skete i marts i år. Men efter at Børn&Unge har henvendt sig om sagen, er Per Hove Thomsen atter tilbage på listen. Det skete den 2. august.

Per Hove Thomsen har fortsat tætte forbindelser til medicinalindustrien, men han afviser, at han har forsøgt at undgå at stå på listen.

»Jeg har korresponderet med Lægemedelstyrelsen og gjort klart, at jeg ønsker at stå på listen, fordi jeg er opinionsdanner. Men jeg udskriver stort set ingen medicin,« siger Per Hove Thomsen, der er professor i børne-og

ungdomspsykiatri ved Aarhus Universitet og overlæge ved Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center i Risskov.

FARLIG COCKTAIL. Lægemedelstyrelsen offentliggør og opdaterer hvert halve år en liste over læger, som er tilknyttet eller ansat i en medicinalvirksomhed. Uvildig lægegerning og arbejde for medicinalindustrien kan ►

► være en farlig cocktail. Derfor kræver loven, at læger skal have tilladelse, hvis de vil arbejde for medicinalvirksomheder, samtidig med at de ordinerer medicin i det offentlige sundhedsvæsen. Loven skal sikre, at læger ikke lader sig påvirke, når de udskriver medicin.

Men Per Hove Thomsen blev slettet af listen, til trods for at han både nu og tidligere har haft tætte forbindelser til medicinalindustrien. Det skete med den begrundelse, at Per Hove Thomsen ikke selv udskriver medicin. Da Børn&Unge tjekkede Lægemeddelstyrelsens liste i juli, figurerede Per Hove Thomsen ikke på den. Af en liste fra september 2009,

/// Jeg ser ingen egne patienter og udskriver derfor ingen recepter, fraset måske en eller to om året. Således falder jeg formentlig ikke inden for den kategori af læger, som skal optræde på Lægemeddelstyrelsens liste.

Skriver Per Hove Thomsen til Lægemeddelstyrelsen

som Børn&Unge er i besiddelse af, fremgår det ellers, at Per Hove Thomsen har indgået aftaler med flere medicinalvirksomheder. Disse aftaler løber frem til 2012 og 2013. Derfor burde børnepsykiateren have stået på listen.

Da Børn&Unge henvendte sig til Lægemeddelstyrelsen om sagen, havde styrelsen ikke umiddelbart nogen forklaring på, at børnepsykiateren var slettet af listen.

»Vi er ved at undersøge, om det var en fejl, at Per Hove Thomsen blev slettet fra listen,« hedder det i en mail til Børn&Unge fra den 30. juli.

BÅDE OG. Per Hove Thomsen har opgivet noget modsatrettede oplysninger. Det fremgår af en e-mail-korrespondance mellem Lægemeddelstyrelsen og Per Hove Thomsen, som Børn&Unge har fået aktindsigt i. På den ene side ønsker han at stå på listen og begrun-

der det med, at han som overlæge har stor indflydelse på ordination af medicin. Men på den anden side gør han opmærksom på, at han ikke bør figurere på listen, fordi han ikke selv udskriver medicin.

»Jeg ser ingen egne patienter og udskriver derfor ingen recepter, fraset måske en eller to om året. Således falder jeg formentlig ikke inden for den kategori af læger, som skal optræde på Lægemeddelstyrelsens liste,« skriver han i en mail fra den 28. januar.

Derefter meddeler styrelsen Per Hove Thomsen i en mail fra den 11. marts, at han vil blive fjernet fra listen.

»Vi vil den 18. marts 2010 slette disse tilfælde fra internetlisten, medmindre vi hører andet fra dig,« svarer Lægemeddelstyrelsen.

HUL I LOVEN. Det undrer praktiserende psykolog Michael Kaster, der også er børnesagkyndig rådgiver ved Statsforvaltningerne, at det overhovedet kan komme på tale at fjerne Per Hove Thom-

sen fra listen med den begrundelse, at han ikke ser egne patienter. Børnepsykiateren fra Århus er i front, når der skal udarbejdes vejledninger og retningslinjer for behandling af børn med ADHD eller andre psykiske forstyrrelser. Han har på den måde stor indflydelse på brugen af medicin.

»Det lyder, som om der er tale om et alvorligt hul i lovgivningen. Som det er nu, kan en læge, der er på medicinalvirksomhedernes lønningslister, i ro og mag – og uden nogens vidende – udforme officielle behandlingsvejledninger, hvor han anbefaler netop den medicin, som bliver produceret af de virksomheder, han modtager en del af sin løn fra,« siger Michael Kaster.

TILBAGE PÅ LISTEN. Nu er Per Hove Thomsen tilbage på listen. Det kom han den 2. august, hvor Lægemeddelstyrelsen efter Børn&Unge-

henvendelse helt ekstraordinært opdaterede sin liste over læger, der samarbejder med industrien. Det gør de ellers kun i januar og juli.

»Vi kan se, at der er sket en fejl. Vi har nu været i kontakt med Per Hove Thomsen, og han har oplyst, at han i få tilfælde årligt ordinerer lægemidler til patienter som led i sit arbejde på Århus Universitetshospital,« forklarer specialkonsulent i Lægemeddelstyrelsen Morten Dahl Nielsen

Tilbage står spørgsmålet om, hvorfor Per Hove Thomsen ikke selv har henvendt sig til styrelsen. I mailen fra den 11. marts opfordrer styrelsen jo Per Hove Thomsen til at henvende sig.

»Jeg henvendte mig også til dem. Hvis ikke på mail, så på telefon. For jeg ønsker størst mulig åbenhed om mine relationer,« siger Per Hove Thomsen i dag.

Der er dog ingen af de akter, Børn&Unge har fået udleveret, som viser, at Per Hove Thomsen skulle have reageret på styrelsens opfordring fra den 11. marts.

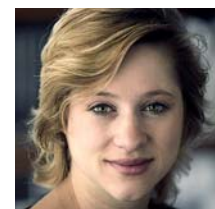
TABTE OPLYSNINGER. Listen over læger, der samarbejder med medicinalindustrien, er elektronisk. Og medmindre man selv har gemt eksemplarer, er det ikke muligt at se, hvordan tidligere versioner har set ud. På den måde risikerer en masse historik at gå tabt. Lægemeddelstyrelsen forsikrer dog, at en del af oplysningerne er gemt.

»Vi gemmer oplysninger om hver enkelt læges tilknytningsforhold, og vi er i nogen udstrækning i stand til at genskabe gamle lister fra hjemmesiden. Hvis nogen måtte ønske at få at vide, om en bestemt læge har haft tilladelse til at have tilknytning til en lægemiddelvirksomhed, er vi i stand til at finde ud af det,« oplyser Morten Dahl Nielsen. ■

Sagen om en førende børnepsykiater, der blev slettet fra listen over læger, der samarbejder med medicinalindustrien, havner nu på sundhedsminister Bertel Haarders (V) bord. S, SF og K vil have strammet lovgivningen og kræver mere kontrol med officielle rådgivere.

Af Gitte Rebsdorf, b&u@bupl.dk

Sundhedsminister ind i sag om ADHD

Sophie Hæstorp Andersen (S)

Jonas Dahl (SF)

Vivi Kier (K)

De tre ordførere er enige om, at læger med indflydelse på udskrivningen af medicin skal stå på Lægemeddelstyrelsens liste.

Førende børnepsykiatere og overlæger skal ikke kunne slippe for at stå på Lægemeddelstyrelsens liste over læger, der samarbejder med medicinalindustrien, blot fordi de ikke selv udskriver medicin. Sådan lyder det fra S, SF og K, som vil have strammet lovgivningen. Meldingen kommer, efter at den indflydelsesrige børnepsykiater Per Hove Thomsen blev fjernet fra Lægemeddelstyrelsens liste, fordi han kun i få tilfælde udskriver medicin.

Både S, SF og K mener, at der er grund til at kigge på kriterierne for at stå på listen og Socialdemokraternes sundhedsordfører, Sophie Hæstorp Andersen, går nu til sundhedsminister Bertel Haarder (V) med sagen.

»Det virker, som om der er et hul i lovgivningen. Der er formentlig mange overlæger, som ikke selv udskriver medicin, men som alligevel har stor indflydelse på udskrivningen af medicin. Det tyder på, at vi er nødt til at kigge på, om lovgivningen er god nok. Og jeg vil derfor stille spørgsmål til sundhedsministeren om sagen,« siger Sophie Hæstorp Andersen.

SF's sundhedsordfører, Jonas Dahl, er enig.

»Læger, som har stor indflydelse på brugen af medicin, burde stå på listen. Derfor er det nødvendigt at stramme lovgivningen,« siger han.

Også inde i regeringens egne rækker lyder kritiske røster.

»Hvis man som overlæge har stor indflydelse på, hvor meget medicin der bliver udskrevet, burde man stå på listen. Derfor skal vi gennemgå reglerne,« siger de konservatives sundhedsordfører, Vivi Kier.

Per Hove Thomsen kom tilbage på listen igen i august, efter at Børn&Unge havde henvendt sig om sagen. I Lægemeddelstyrelsen betegnede man det som en fejl, at den førende børnepsykiater røg af listen, men det er noget rod, at det kan ske, påpeger Sophie Hæstorp Andersen.

»Det er selvfølgelig ikke i orden, at en overlæge, der har stor indflydelse på brugen af medicin, bliver slettet fra listen. Der bliver vi nødt til at kigge på« siger hun.

Også Vivi Kier undrer sig over, at overlægen blev slettet fra listen.

»Det er dybt bekymrende, at der kan ske sådan en fejl, og at nogen, som burde stå på listen, forsvinder. Så jeg vil tage en snak med sundhedsministeren,« siger hun.

ER OGSÅ RÅDGIVERE. Politikerne er også kritiske over for, at flere af de børnepsykiatere, som er med til at udarbejde de officielle retningslinjer til behandling af børn med ADHD, har tætte kontakter til medicinalindustrien.

De Konservative går som udgangspunkt ind for et samarbejde mellem læger og medicinalindustrien, men Vivi Kier mener, at der er brug for at øge kontrollen.

»Lægerne ved jo, hvilken type behandlinger der er brug for. Men vi bør stramme kontrollen, så vi sikrer, at der ikke sker en sammenblanding af interesser. Det kunne være ved at lade en anden gruppe af psykiatere kontrollere arbejdet,« siger hun.

Sophie Hæstorp er enig i, at læger ikke bør kunne fungere som uvildige rådgivere, samtidig med at de arbejder for medicinalindustrien. Hun mener, at der bør indføres et system, så det bliver lettere at følge den enkelte læges ordinationsmønster. Det kunne ske, ved at hver enkelt læge fik pligt til at indberette, hvor meget medicin han udskriver.

»Det er problematisk, at læger med tæt tilknytning til industrien udarbejder officielle anbefalinger. Men hvis vi fik en større indsigt i, hvor meget medicin hver enkelt læge udskriver, ville vi lettere kunne skride ind, når enkelte læger udskriver for meget,« siger hun og bakkes op af Jonas Dahl fra SF. Han kalder det 'uhørt', at psykiatere på den ene side skal varetage uvildig lægegerning, samtidig med at der er pengeinteresser på spil. ■

➔ Se Sophie Hæstorp Andersens fem spørgsmål til sundhedsminister Bertel Haarder på www.boern&unge.dk

Pia Jønsson: Pædagog siden 1987, er efteruddannet som musikpædagog og har holdt kurser for pædagoger. Sammen med kollegaen Petter Wibroe og Viktor Harder har hun udviklet en metode til at få større fokus på fagligheden og pædagogikken, selvom tiden er knap. Hun vil gerne videreforme, at trivsel, fælles glæde og fælles sprog er vigtige at fokusere på trods af sparetider og dårlige normeringer.

SE FAGLIGHEDEN I ØJNENE

Viktor Harder: Cand.comm., er uddannet i psykologi og kommunikation fra RUC og har arbejdet med samarbejde, trivsel og kommunikation for kommuner og især for pædagoger. Han kan godt lide, at det praktiske tæller meget for pædagoger, for det interesserer også ham, hvordan man kan implementere teorier og strategier i hverdagen. Trivselslaboratoriet er i sin tid lavet som et samlingssted for folk, der har interesse i at lave processer med fokus på trivsel. Herfra arbejder Viktor Harder og Pia Jønsson nu sammen om at udbrede deres erfaringer og viden til blandt andre pædagoger.

I nedskæringstider er det svært for pædagogerne at få tid til de mange opgaver i en stresset hverdag. Pædagog Pia Jønsson og konsulent Viktor Harder opfordrer til at satse på fagligheden og pædagogikken. Det skaber glæde og trivsel for både børn og pædagoger.

Af Vibeke Bye Jensen, vbj@bupl.dk / Foto: Gitte Sofie Hansen

Mange opgaver og færre til at klare dem. Sådan er hverdagen i de fleste daginstitutioner. Det giver stress, dårlig samvittighed, udbrændthed og mistro til pædagogerne og et mindre udviklende miljø for børnene. I sådan en situation er det tid at huske på, hvorfor man blev pædagog, og hvad opgaven egentlig går ud på. Det mener pædagog Pia Jønsson og konsulent i udviklingsprocesser Viktor Harder.

De vil have pædagogerne til at satse på fagligheden og kvalitet i aktiviteterne med børnene. De tilbyder en metode til at fokusere på ressourcer i stedet for på begrænsninger. En metode, der ved hjælp af lidt struktur giver tid til alt det sjove.

»Ressourcediskussionen er relevant, og der skal ikke herske tvivl om, at der er skåret for meget ned på pædagogtimer. Men det ser jo ikke ud som om, det vil ændre sig i den nærmeste fremtid, så vi må finde ud af, hvordan vi med de nuværende ressourcer kan få lavet et godt liv for børnene alligevel,« siger Pia Jønsson.

Sammen med sin makker har hun afprøvet en struktur og nogle rammer, som de derfor har erfaring for fungerer.

De har udviklet en metode, hvor hver enkelt institution kan lægge sit eget ambitionsniveau og finde sin egen måde at få det bedste ud af situationen.

»Det er nemt at blive handlingslammet, når man ikke har så mange ressourcer at gøre godt med. Men det må ikke ske, for børnene har stadig krav på at blive set og hørt.

I stedet for at se på, hvor meget personale man har, så se på, hvad man kan med de timer, man har. På den måde kan man se sig selv og sin faglighed i øjnene. Vi har oplevet, at man faktisk kan rigtig meget, hvis man bare organiserer det lidt,« siger Viktor Harder.

Pia Jønsson har været pædagog siden 1987

og er nu ansat i Børnehuset ved Søerne på Frederiksberg, hvor hun står for musik og værksted.

Hun har arbejdet flere forskellige steder, hvor det ofte er faldet hende for brystet, at kollegerne giver for hurtigt op, når de overmandes af nye krav og besparelser. Derfor har hun sammen med Petter Wibroe, pædagog og musiker, og Viktor Harder, som er uddannet i psykologi og kommunikation på Roskilde Universitetscenter, udviklet en metode, som sætter fagligheden i spil og skaber glæde og trivsel i arbejdet.

METODEN KORT. Metoden går ud på at danne grupper eller arrangere møder, hvor man kan aftale aktiviteter, som man vil afprøve sammen med børnene. Der aftales mål, midler og metoder, og derefter går man i gang med aktiviteten. Bagefter evaluerer man, hvad der skete, og hvad pædagogerne og børnene lærte, mens aktiviteten udfoldede sig.

»Vi foreslår, at man laver pionergrupper eller refleksionsgrupper, som er en måde at kompetenceudvikle og vidensdele på. Man skaber et rum, hvor man gennem aktiviteter for de børn, som man er der for, er fælles om den læring, der finder sted. Man reflekterer sammen over en aktivitet: Hvad gør den for børnene og for pædagogerne? Dermed kommer man til at dele de bedste erfaringer mellem sig,« siger Viktor Harder.

»Man kan bruge pionergrupperne til at tage sig tid til at reflektere og sætte fokus på det, man kan. Det giver glæde og sammenhold og en viden om, at man gør noget, der bygger på den faglighed, der er samlet i institutionen,« siger Pia Jønsson.

På den måde kan man sætte fokus på, hvordan man får kvalitet i den pædagogiske praksis, hvordan man får plads til fordybelse, når der nu er så meget andet, man også skal, og så få tid til at gøre det.

»Jeg har arbejdet med det andre steder og der, hvor jeg arbejder nu. På den måde får man lov til at sætte sig nogle mål for aktiviteten, vælge metoder og prøve det. Vi skriver ned, hvad der sker, og hvad vi gjorde, så alle kan læse, hvad der er foregået, og hvad man lærte af det. På den måde får man også en idébank, som er til fri afbenyttelse for alle,« forklarer Pia Jønsson.

Pionergruppen eller refleksionsgruppen er luksusudgaven, men det kan også opstå mere spontant, at kolleger finder sammen om en aktivitet, mener Pia Jønsson.

»Sammen med andre bliver man mere sikker i forhold til at smide sin faglighed ind og gøre noget sammen med børnene, selvom det faktisk ikke ser ud, som om man har tid til det,« siger hun.

FOKUS PÅ RESSOURCERNE. Hvis man går i gang med at sætte rammer og opbygge en struktur, som giver plads til fagligheden, kræver det, at man som pædagog ser udvikling som nødvendigt, mener Viktor Harder og Pia Jønsson.

»Det er en investering i et bedre børnemiljø, og det skal man ville. Og det kræver, at man måske tænker anderledes på, hvordan man bruger sine ressourcer, både på institutionsniveau og hos den enkelte,« siger Viktor Harder.

For Pia Jønsson er det vigtigt at sige, at det er enkelt at gå i gang med den her måde at arbejde på. Hun mener, at det kun kræver at finde ud af at skabe et rum for at reflektere og snakke sammen. For så er man faktisk i gang. Måske handler det om, at man bruger nogle af de møder, man alligevel har, stue-møder, morgenmøder eller andet, men bare omprioriterer indholdet, så de kommer til at handle mere om den pædagogiske praksis, og hvordan den kan blive optimeret.

»Man skal ikke tænke på alt det, der begrænser. Dårlig tid, for få mennesker, en ►

LØB 480 KILOMETER

Sidste år løb børnene fra Myretuen Børnehave/SFO i Hørnsted, som ligger i Nordjylland, tilsammen 180 kilometer og fik en flot placering i Børnenes Rekordbog. I år skulle rekorden så slås. Og det blev den i høj grad. Børnenes maraton endte med en rekord på i alt 480 kilometer.

50 børn fra tre til ni år deltog. De havde seks timer til at løbe så mange omgange å en halv kilometer, som de kunne – med masser af vand- og spisepauser undervejs.

Inden det store rekordforsøg har børnene løbetrænet hver fredag. Idéen kommer fra leder og pædagog Heike Jensen, som selv er maratonløber.

Nordjyske Tidende fangede Heike Jensen i farten og fik denne kommentar med på vejen:

»Min drøm er, at børnene beholder glæden ved at bevæge sig i fremtiden. Vi hører jo altid om, at børn bevæger sig for lidt, men der skal ikke så meget til. Det skal bare være en leg for dem.«

Foto: Hans Ravn/Nordjyske

Anne Petersen, lektor ved pædagoguddannelsen Jydsk og koordinator i Videncenter for Børn og Unge Kultur, VIA. Anne Petersen er cand.mag. og har skrevet 'Den tilsidesatte bog', den første bog herhjemme om litteraturpædagogik i dagtilbud.

Døden er en del af livet

Der findes mange kvalitetsbøger, som giver børn en litterær hjælpende hånd til at håndtere de store eksistentielle spørgsmål om døden, og som kan lette sorgen. Bøgerne er ofte lune og usentimentale, men kan være højtidelige. På den fine måde.

Af Anne Petersen, b&u@bupl.dk

MORDET PÅ EN IDIOT

Hvad foregår der inde i en idiot? Det kan man jo ikke vide, men man kan gøre et forsøg. Bogen om en idiot skildrer som et langt fortællende digt en idiots færd gennem byen. Alt, der ses og sanses, bliver kommenteret usorteret, som man kan forestille sig, det kan foregå i en bevidsthed, der ikke rigtig ordner sine indtryk, som hos 'os andre'. Idioten er klædt i en 'spasserhjem', som man kaldte det i min barndom, og en statsinstitutions-Michael Kvium-agtig natdragt. Byens børn råber ondskabsfulde, barske tilråb til idioten. 'Tossi-August', råber de. Det er ret flot at skildre verden set fra en idiots bevidsthed. Det provokerende ved historien er, at idiotens mor er træsk, træet og deprimeret. Mens de køber 'frygt og grønt'. Hun ved ikke, hvordan det da skal gå med August, når hun ikke er der mere. Men hun er der jo! Så hun giver ham piller, og de går i døden sammen. Denne mor ligner billedet af manden med leen, den død, som henter farmoren i 'Græd blot hjerte'. Hun er bare for meget. Eller måske er hun alt for lidt, som hun sjosker rundt i bybilledet med sin søn og ingenting orker. Og længes efter døden på hans og egne vegne. En vildt anfægtende slutning. En billedbog, som diskuterer medlidenhedsdrab.

'IDIOT!' af Oscar K. og Dorte Karrebæk. Forlaget Høst & Søn, 2009. Vejl. pris 200 kroner. For store børn og voksne.

HANS OG GRETHES EFTERKOMMERE

'Gennem skoven' af Anthony Browne. Forlaget Apostrof. Vejl. pris 60 kroner. Fra fire år.

'Frøken Ignora i Vandtårnet' af Katrine Marie Guldager, illustreret af Charlotte Pardi. Indeholder fem fortællinger. Forlaget Carlsen, 2010. Vejl. pris 170 kroner. Fra seks år.

'Grimms samlede eventyr' af J.K.L.Grimm. Nyt nordisk forlag. Vejl. pris 200 kroner. Fra tre år, alt efter formidlingsform.

'Pippi Langstrømpe' af Astrid Lindgren, illustreret af Karin Nymann. Forlaget Gyldendal. Nyoversat samlerudgave, 2007. Vejl. pris 150 kroner. Fra fem år.

'Harry Potter' af J.K. Rowling. Forlaget Gyldendal. Vejl. pris for hvert af de syv bind 200 kroner. Fra ti år.

'Det gyldne kompas' af Philip Pullman. Forlaget Gyldendal. Vejl. pris for hvert af de tre bind 200 kroner. Første bind er udsolgt. Fra ti år.

I byen Stridstrup bor Ignora sammen med hunde og katte, venner, fiskehandleren og skolen. Hun har hverken far eller mor. 'Frygteligt' er et ord, der må være kommet ind i verden den dag, hendes far døde, mener Ignora. Og alligevel klarer hun sig. Ligesom Pippi Langstrømpe gør. Og eventyrets Hans og Grethe, Lyra i 'Det gyldne kompas', Harry Potter og en lang, lang række andre børnelitterære figurer. Faktisk er mange børnebøger båret af, at forældrene er væk. Enten er de døde som Harry Potters forældre, eller også efterlader de deres børn i den tro, de er forældreløse. Det gælder Lyra fra 'Det gyldne kompas'. Enten er forældrene døde, eller også er de der måske bare ikke. Børns litteratur handler meget ofte om at finde sin egen vej i tilværelsen. Det kan ikke gå hurtigt nok at slippe af med forældrene. Det er en ønskeforestilling, der spiller en stor rolle i børnelitteraturen.

Ikke kun forældrenes død er et ofte gentaget tema. Også børn dør i børnelitteratur, både i den nye og den gamle. Blandt brødrene Grimms eventyr er både eventyrene Hans og Grethe og Morbærtræet eksempler på eventyr om, at forældre efterstræber børnenes liv.

Stedforældre, altså. Hans og Grethe bliver vist bort fra deres hjem af deres stedmor, men klarer sig på trods. I Morbærtræet myrder stedmoderen med overlæg sin mands barn og serverer det for ham. Men bare rolig, det hævner sig og det gode sejrer til sidst. Det er jo et eventyr.

Den slags fortællinger giver et (litterært) beredskab mod døden.

Billedbogen 'Gennem skoven' fortæller en slags Rødhætte-historie. En dreng drager den forbudte vej gennem skoven for at finde sin far, der er gået hjemmefra. På besøg hos bedstemor. Undervejs i skoven ser man, gemt i de sort-hvide og grå illustrationer, motiverne fra rigtig mange af Grimms eventyr. En fed måde at opdage Grimms eventyrverden på sammen med børn. Bogen kræver, at enten børnene eller den voksne kan genkende eventyrene i billedet. Handlingen opererer på et plan simpel: Drengen savner sin far. Går ud og finder ham og kommer hjem igen. På billedplanet er der fortalt meget mere end det. For eksempel hvor meget en far kan være savnet. Af mor og af barn.

ENGLE OG SMÅ DØDE DYR

Der findes **fire billedbøger**, som burde stå på hylden i alle børnehaver. På hver sin måde behandler de død, sorg og tab, set ud fra børns perspektiv. Enten fortæller de om at være ramt af sorgens pil, eller også fortæller de usentimentalt om døden. Begge dele hører sig til. Bøgerne kan være svære at få fat i, selvom de ikke er så gamle alle sammen. Prøv alligevel. De findes i hvert fald på bibliotekerne.

LIVETS EKSISTENTIELLE TEMAER

Vi skal alle dø. Men når vi er unge, ved vi det heldigvis ikke endnu. En af litteraturens funktioner er, at vi i den litterære oplevelse kan møde nogle af livets store eksistentielle temaer netop som litterær oplevelse. Det vil sige, at vi oplever det, vi vil opleve, og som vores erfaring gør os i stand til. At lytte til en fortælling, sætter gang i erfaringens klangbund, men der bliver ikke nødvendigvis presset noget ned over hovedet på én, som man ikke er klar til. Hvis vi gerne vil forholde os til det grundvilkår, at alle skal dø, og at vi kommer til at miste, så er børnelitteraturen et godt sted at gå hen. Som en del af den sorgpolitik, man udarbejder i sin institution, kan man passende have en lille samling børnebøger, der egner sig til oplæsning. Enten i forbindelse med, at et af institutionens børn konkret mister et familiemedlem, eller som en del af det at opleve og møde litteratur. Man kan jo sagtens læse Brødrene Løvehjerte uden at tærskle langhalm på døden som motiv. Men hvis man kender bogen, har man nogle forestillingsbilleder i bagagen, når man engang får brug for det. Man kan få brug for en god historie, før man venter det. Klasikeren er Brødrene Løvehjerte.

'Brødrene Løvehjerte' af Astrid Lindgren, illustreret af Ilon Wikland. Forlaget Gyldendal. Nyoversat af Karin Bodenhoff, 2003. Vejl. pris 200 kroner. Fra 8 år.

Den første bog handler om katten Jambo, der er død og derfor er blevet til en engel, en englepels. Bogen om Englepels er udformet som en brevdagbog, inklusiv fantasirejse til den døde kat. Det er en lang, længselsfuld klagesang over tabet af katten, hvor fantasirejsen indeholder et møde, som forsikrer, at katten har det godt, hvor den er nu. Bogen er skrevet med håndskrift og illustreret med sort-hvide tegninger, ganske få farver og en skarp streg. Alle de følelser, man – børn – kan tænkes at gennemleve oven i hinanden, er med i denne bog. Bogen minder os om, at man ikke skal glemme, at tabet af et kæledyr kan udløse lige så store følelser som andre tab. Sorg diskriminerer ikke.

'Englepels' af Iben Sandemose. Forlaget Alma. Oversat af Susanne Veibel 1995. Vejl. pris 40 kroner. Fra 3 år.

UD AF TRAUMERNE

I danske børnehaver kommer også børn med en baggrund, der kan være traumatiseret. Det gælder for eksempel flygtningebørn. Om dem handler Nina Lyngs bog 'Gør mig glad igen'. Hun viser med en række praktiske eksempler fra det pædagogiske arbejde, hvordan vi kan forstå og hjælpe børn, hvis initiativ kan være bremset af traumatiserede erfaringer og voksne, der ikke 'ser' dem. Emner som samhørighed, kropslige udtryk, for eksempel øjenkontakt eller undvigelse heraf, konflikthåndtering og nænsomhed over for ængstelige børn bliver behandlet. Men også de børn, som får bank eller på anden måde lever med vold, så de måske fejlagtigt får forkerte etiketter som DAMP, bliver beskrevet med indføling og eksemplariske handlemåder. Vi kan ikke hindre sorgens fugle i at flyve, men vi kan hindre dem i at bygge rede i vores hår. Det er bogens motto.

'Gør mig glad igen' af Nina Lyng. Forlaget Hovedland. Vejl. pris 140 kroner.

Den anden bog stiller spørgsmålet: Hvad er en vågenat? Det må være sådan en nat, hvor fire børn er samlet ved et bord i et køkken. Ved bordet sidder Døden, der er kommet for at hente børnenes farmor. Det er lidt uhyggeligt, og børnene prøver at trække tiden ud og holde på farmor. For hvorfor skal døden hente det kæreste, de har? Døden fortæller en historie om sorg og gråd, latter og glæde, som ikke kan leve uden hinanden. Sådan er det også med livet og døden, 'for hvad var livet værd, hvis der ikke fandtes en død?' Børnene ved godt, at Døden har ret, og i løbet af natten dør deres farmor. Der ikke andre voksne i bogen end den døende farmor. Døden skildres som en kuttetklædt fremmed. En kulturhistorisk arketype uden ansigt mellem madam Blå i landbokøkkenet og glade grise udenfor. For øvrigt elsker Døden kaffe, stærk og sort som natten selv. Så ved I det! Sprogtonen er en anelse gammelmodig, dog uden at det bliver for meget. Holdt i en højtidelig, men ikke sentimental stemning.

'Græd blot hjerte ...' af Glenn Ringtved, illustreret af Charlotte Pardi. Forlaget Gyldendal, 2001. Er ikke til at købe for tiden. Fra 4 år.

I den tredje bog fanger mor og Oswald krabledyr, når de støvsuger. Mor har en støvsuger til at fange med, og Oswald klasker med en tæppebanker. En 'klasker'. Oswald elsker den leg. Men nu er mor kommet på hospitalet og kommer aldrig hjem igen. Samtidig er der kommet alt for mange krabledyr, og så er det jo heldigt, at Oswald kan klaske dem selv. Og det gør han. Hjemme og i børnehaven, uanset om han rammer de andre børn. Han får skæld ud og bliver mere og mere vred og klasker også far, da far fortæller ham, at han ikke må slå. Det véd Oswald jo godt. Oswald kommer til lægen, hvor der også er krabledyr. En dag får Oswald nok og henter støvsugeren, så far kan komme i gang med at fange de krabledyr, sådan som mor plejede at gøre. Han viser far, hvor de gemmer sig. Sammen sniger de sig ind på krabledyrene og kalder på dem med den hemmelige lyd, mor havde fundet på. Og krabledyrene forsvinder. Altså næsten. Et par stykker vil der jo altid være hist og her. Det er en fremragende bog, som i børnehøjde beretter, hvordan sorgen kan ramme ... i et stykke tid. Slutbilledet viser et besøg på mors gravsted, hvor der sidder et par søde krabledyr.

'Krabledyr' af Morten Dürr med illustrationer af Dina Gellert. Forlaget Carlsen, 2008. Er svært at få fat på i handelen i øjeblikket, men det er absolut værd at prøve! Fra 3 år.

I den fjerde bog, som er svensk, finder Ester en død humlebi, og hun, hendes bror og deres ven starter deres eget begravelsesselskab. For verden er fuld af små døde dyr, som fortjener en ordentlig begravelse. Alle de elementer, som er en del af den kultur, vi har omkring døden, sættes i scene i en lun og usentimental billedbog, hvor der leges begravelse med bedemand, sange og taler. Ritualer er som bekendt vigtige. Hvem laver et digt for en død mariehøne? Hvem graver og laver æsker? Det gør hele børnehaven da. Find straks et hjørne på legepladsen til begravelsesplads for de små døde dyr!

'Små døde dyr' af Ulf Nilsson og Eva Eriksson. Forlaget Forum, 2006. Vejl. pris 180 kroner. Fra 3 år.

STØJ?

Køb på nettet: SoundEar, opslagstavler, lydlofter eller skærmvægge.

www.arbejdsro.dk

Alpha Akustik

Aftal besøg: 70 26 14 12

Bålstyr
Tlf. 30 200 270
www.baalmand.dk Brochure

Føler du, dit job som pædagog er kedeligt og trivielt, så ring til Margrethe på **51 92 86 26** og få idéer og støtte til at komme videre

Vil din kollega spare penge?

Invitér din kollega med i BUPL-A.

Vi er specialiserede i pædagogers arbejdsområde og er klar med præcis og professionel rådgivning målrettet pædagoger. Og så er vi billigere end både ASE, Kristelig A-kasse, og Det Faglige Hus.

- BUPL's a-kasse kr. 396
- ASE kr. 418
- Det Faglige Hus kr. 431
- Kristelig A-kasse kr. 431

www.bupl.dk/butikken

BØRNEBØGER

TABUER

'De skæve smil' snakker og snakker for ikke at få tiden, men evigheden til at gå. Bogen handler om aborter, mislykkede, og reagensglasrester. Det er fortællingen om de børn, der aldrig lærte livet at kende. Den handler om aborterne, reagensglasresterne, som sidder beklemt i mørket og længes efter det liv, der kunne være blevet deres. Hvis ikke det var, fordi deres far havde fået kolde fødder, eller de havde stået i vejen for deres mors karriere. Et klip fra bogen:

En evighed var der ingen, der sagde noget. De sad og grublede over, om de da intet var værd, om der slet ingen mening var med dem. Da sagde en spirrevip:

»Jeg vil så gerne have et navn ...«

Det ville de andre også. Et navn, så de var nogen.

»Lad os spørge Gud!« sagde filuren.

»Gud,« sagde de andre, »findes han?«

»Ja, ja, det gør han da!«

»Ja, så lad os prøve!«

Og alle de skæve smil red af sted i mørket for at finde Gud, så han kunne give dem et navn.

Måske er der nogen, der drømmer om dem, tænker på dem og savner dem. Måske er de drømt af Gud og får dermed et navn. Siger de til hinanden og smiler deres skæve smil. En billedbog med det måske mest alvorlige emne, man kan tænke sig. Det er ikke sådan, at der ikke er humoristiske indslag i bogen. Det er der. Den grimteste hund i verden, Sam, binder det hele sammen. Selvom den næsten ikke kan holde deres ensomhed ud.

'De skæve smil' af Lilian Brøgger og Oscar K. Forlaget Klematis, 2008.

Vejl. pris 170 kroner. For store børn og voksne.

Ægteparret Oscar K. (alias Ole Dalgaard) og Dorte Karrebæk er nordiske mestre i at opsøge og overskride tabuer. Det gør de gang på gang og noget så eftertrykkeligt godt. Oscar K. er en stor moralist og sommetider lettere gennemskuelig. Dorte Karrebæk er modig og udfordrende i streg og fortællemanér.

'Børnenes bedemand' hedder Jørgensen. Han håber aldrig, det banker på, for det er synd for børnene, når de dør. Men det sker, og når det sker, skal de have en god tid de sidste timer. Vi følger den syngende bedemand, hans møde med Frk. Ene, som vasker Hr. Jørgensens tre slags kitler. Mens de to forsigtigt nærmer sig hinanden med musik, fra da farfar var dreng, fortælles der om, hvad der kan foregå omkring begravelse af børn. De fleste af børnene bliver begravet i deres fineste tøj. En dag begraver Jørgensen et barn, hvis søskende han finder sammen med Frk. Ene. Måske bliver de en familie. Sådan virker den åbne slutning. Efter at have begravet Dinah, ser man Jørgensen, Ene og Dinas søskende og hund (der er altid en hund med hos Oscar K.) vandre ud i verden sammen. Godt.

'Børnenes bedemand' af Oscar K., illustreret af Dorte Karrebæk. Forlaget Gyldendal, 2008.

Vejl. pris 300 kroner. Fra seks år.

SORGENS FUGLE

Maria bor på en losseplads et sted i Sydamerika. Sammen med sin bror og en ven lever hun af at samle skrald til de voksne. Alt skal de aflevere. Fortællingen er fortalt af Marias bror, som passer på sin søster. En dag finder Maria en dukke, som hendes bror giver hende lov til at beholde. Men den går ikke i en verden med vilkår, som er ganske anderledes end dem, vi kender her. Maria har gemt dukken ved at grave den ned i jorden. Da hun graver den op, er den næsten nye dukke beskidt.

»Nu ligner den sådan nogen som os,« siger Maria. Heldigvis er de beskidte, fattige børn også lidt usynlige. Folk lader i hvert fald, som om de ikke ser dem. Det bliver også børnenes fordel. Der er tale om en billedbog som fortæller en kras historie, så man kan opleve en helt anden børnehverdag. Billede og tekst er fantastisk gennemført. En fremragende bog om tab af det, vi anser for børns rettigheder ifølge FN's konventioner. En bog om børns vilkår.

'Marias dukke' af Morten Dürr, illustreret af Lars Gabel.

Forlaget Høst & Søn. Vejl. pris 200 kroner. Fra syv år.

Se Morten Dürr fortælle om bogen her:

www.youtube.com

DE SYV DØDSSYNDER

'Den sorte bog' er en bog om de syv dødssynder. »Alle mennesker tænker kun på sig selv. Jeg er den eneste, der tænker på mig.« Sådan indledes den med et Storm P. citat. De næste par sider er en nærmest helt almindelig billedbog. På livets landevej – eller hvor det nu er – står en knægt og fordriver tiden. En skikkelse løber forbi og taber en sort bog ud af sin lomme. Selvfølgelig er det en hund, der griber bogen og afleverer den til knægten. Som med et 'tak-tik' åbner Den sorte bog, der omhandler et projekt om at isolere og fremelske de syv egenskaber, der er de mest fremherskende i verden: hovmod, griskhed, nydelsessyge, misundelse, vrede, frådseri og dovenskab. Beskrevet som syv insektarter. Bogen indeholder et tegneserieleksikon med de mest surrealistiske insekter, man kun kan ønske, man selv havde fundet på. Og som det samtidig i hele verden kun kan være Dorte Karrebæk, der står bag. At gå på opdagelse her sammen med børn er sjovt! Og mærkeligt. Men mest sjovt.

'Den sorte bog' af Dorte Karrebæk. Forlaget Alma. Vejl. pris 100 kroner. Fra seks år.

HVORDAN ENDER DET?

Flere billedbøger handler om de hypoteser, børn opstiller, når de ikke har fået en direkte forklaring på et dødsfald. Når mor, far og pædagogerne er tavse, må man som barn tænke sit om et gådefuldt fravær af et betydningsfuldt menneske. Her er en lille bogliste, som er brugbar, når man møder sorgens pile. For det meste er det en styrke, at børn kan bruge deres fantasi i forbindelse med bearbejdning af dødsfald, og her kan både børnelitteratur og en direkte kommunikation være en hjælp. De børn, der kun møder tavshed, får ikke den hjælp, de har brug for. På en skole flagede man på halv, fordi et søskendepar havde mistet deres mor. En pige bad næste dag om, at man ville gøre det samme, fordi hendes kanin var død. Hvad gør man så? Det er helt sikkert, at vi alle vil møde situationer, hvor en form for planlægning forud kan være en fordel.

Hvis livet er en fortælling, ender fortællingen godt. Det er en god fortælling at have i baghånden. Troen på, at det ender godt. Ritualerne omkring livets yderpunkter og overvejelsen om, hvad vi gør og siger, samt hvordan vi inddrager børnene. Sådanne ting er voksnebøgerne 'Det ender godt' og 'Den store far, mor og børn' kloge på.

'Billedbøger og børns billeder' redigeret af Anne Mørch-Hansen. Kapitlet 'På rejse i barndommen' af Ulla Rhedin. Et kapitel om børneperspektivet og børns forståelse af døden i et børnelitterært lys. Forlaget Høst & Søn, 2000.

'OmSorg Handleplan 0-6 år' fra Kræftens bekæmpelse, 2009. På www.cancer.dk kan man finde flere børnebøger om dette emne.

'Det ender godt - Johannes Møllehave om døden' af Erik Bjerager. Kristeligt Dagblads Forlag, 2009.

'Den store Far, mor & børn' af Lola Jensen. Kristeligt Dagblads Forlag, 2010.

For dagplejere og pædagogmedhjælpere:

Bliv uddannet pædagogisk assistent - mens du arbejder

- Ny uddannelse, der kombinerer skole og selvstudie via internettet.
- Specielt tilrettelagt, så du kan studere til pædagogisk assistent mens du arbejder.
- »PAU-net« - en unik mulighed for dig som dagplejer eller pædagogmedhjælper.

www.sydhavn.ucc.dk/pau-net • 41 89 80 12

Ansøgningsfrist 1. oktober
Studiestart 8. november
2010

PÆDAGOGUDDANNELSEN
SYDHAVN

UCC
Professionshøjskolen UCC

BØRNEHAVEKONFERENCE 2010

BØRNS LEGEKULTUR

– om at skabe tid, rum og rammer for
børns legekultur i børnehaven

Hvordan skaber vi rammerne for børns legekultur i en travl hverdag?
Hvad betyder den legende tilstand og hvad indebærer børns legekultur?
Hvorfra henter børn inspiration til deres egne fortællinger?
Hvorfor er leg så vigtig for børns udvikling?

Alinea Akademi inviterer pædagoger, medhjælpere, ledere, forældre og andre interesserede til Børnehavekonference 2010, hvor vi sætter fokus på børns legekultur.

MANDAG D. 6. DECEMBER 2010 KL. 9.00-16.00
KØBENHAVN · DELTAGERGEBYR KR. 1.400,- EKSKL. MOMS

Du får en både lærerig og inspirerende dag. Der vil være oplæg med sidste nyt fra det børnekulturelle forskningsområde. Der vil også være hands on-workshops med fokus på forskellige kreative udtryksformer.

Se hele det spændende program og tilmeld dig på alineaakademi.dk

Alinea Akademi · Fløstråde 52 · 1112 København K · Tlf. 3369 4666 · info@alineaakademi.dk

BØRNEHAVEKONFERENCE 2010

OPLEG AF:

Monica Langlund
Børnekulturformidler og MA i børne- og ungdomskultur.

Kristine Karshøj
Daglig leder af børnekulturhuset Nikolaj for børn i Kolding og MA i børne- og ungdomskultur.

Lene Münster
Børnekulturformidler, MA i børne- og ungdomskultur.

Carl Quist-Møller
Dagen afsluttes med et underholdende og tankvækkende indlæg fra Danmarks største løgnhals.

WORKSHOPS:

- Leg og drama
- Leg og rumindretning
- Leg og billedbøger
- Leg og musik
- Leg og krop

WORKSHOPS LEDES BL.A. AF:

Marion Grosen
Daglig leder af drama-børnekulturhuset Sokkelundilla.

Jesper Falch
Professionel musiker, underviser både børn og voksne.

Alinea
Akademi

EGMONT

OPSLAGSTAVLEN - DIN SIDE

På opslagstavlen bringer vi informationer, men også meget gerne efterlysninger, tips og gode råd fra pædagoger. Har du også et sjovt citat fra et barn eller en ung - eller måske fra en kollega - så send det til Børn&Unge, Blegdamsvej 124, 2100 Kbh. Ø eller mail: b&u@buapl.dk.

Hjælp til raske børn

»Jeg elsker min lillebror, som han er, men samtidig hader jeg, at vores familie er så himmelsk anderledes.«

Det fortæller 12-årige Rebecka, der er storesøster til den svært hjerne-skadede Jonathan, på hjemmesiden søskendefokus.dk, en ny hjemmeside fra Socialt Udviklingscenter SUS. Her fortæller søskende, forældre og fagfolk om at have et handicappet barn i familien – og om, hvordan man bedst kan hjælpe de raske børn, som ofte har brug for støtte.

Hjemmesiden henvender sig til forældre og fagfolk, særligt lærere og pædagoger. Den indeholder blandt andet:

- Viden om, hvordan du kan hjælpe og støtte børnene.
- Inspiration til, hvordan du opretter en søskendegruppe.
- Materiale, der kan understøtte diskussioner på f.eks. forældremøder.
- En oversigt over muligheder for støtte og vejledning.
- Links til centrale hjemmesider og litteraturhenvisninger.

LÆS MERE PÅ WWW.SOESKENDEFOKUS.DK

Billige teaterbilletter for børn og unge

Bibilletten.dk er en ny side, hvor børn og unge kan købe billige teaterbilletter. Hjemmesiden giver samtidig et overblik over de mange forestillinger, som er med i ordningen. Billetterne kan købes online via et fælles billetssystem. Billetterne koster kun 45 kroner pr. stk. Man skal være fire eller flere for at få fat i de billige teateroplevelser.

LÆS MERE PÅ WWW.BIBILLETEN.DK

Trivsel for lederne

Et nyt idéhæfte fra Branchearbejdsmiljørådet Social & Sundhed skal hjælpe ledere til at gøre noget ved deres trivsel. 'Fra lederværktøj til ledertrivsel' er tænkt som inspiration til ledere i blandt andet daginstitutioner. Idéhæftet sætter fokus på metoder og tilgange, der dels omhandler initiativer, som lederen selv kan tage, og initiativer taget af lederen i samarbejde med centrale aktører på forskellige niveauer.

HÆFTET 'FRA LEDERVÆRKTØJ TIL LEDERTRIVSEL' KAN DOWNLOADES PÅ WWW.ETSUNDTARBEJDSLIV.DK/IDEHÆFTE. HER FINDES OGSÅ DE MEDFØLGENDE DIALOGKORT, SOM ER EN HJÆLP TIL AT FÅ GANG I SNAKKEN OM DET PSYKISKE ARBEJDSMILJØ PÅ ARBEJDSPLADSEN.

Besøg Havtyren - en ny naturlegeplads

Midt i juli åbnede en ny naturlegeplads i Liseleje. Havtyren, som legepladsen hedder, er blevet til i et samarbejde mellem Skov- og Naturstyrelsen, Liseleje Borgerforening og Liseleje Erhvervsforening. Legepladsen ligger ved den store parkeringsplads i Liseleje og er en af Danmarks største naturlegepladser. Alle er velkomne til at benytte legepladsens mange dejlige legeredskaber.

LÆS MERE PÅ WWW.SKOVGNATUR.DK

Ud af skyld og skam

Børn, der har været udsat for seksuelt grænseoverskridende oplevelser, har nu mulighed for at bearbejde oplevelserne sammen med jævnaldrende og to erfarne psykologer i et nyt gratis tilbud i København. Projekt Lysning hedder tilbuddet, som strækker sig over 8-10 gruppesamtaler af cirka to timers varighed. I grupperne fortæller og lytter børnene til hinandens historier, og der er undervisning og øvelser, for eksempel i tegning og afspænding.

HVIS DU VIL VIDE MERE, KONTAKT PROJEKTKOORDINATOR THOMAS BJØRN HANSEN PÅ TELEFON 3585 5800 ELLER PÅ MAIL: THOMASHANSEN@SCTSTEFAN.DK LÆS MERE PÅ: WWW.PROJEKTLYSNING.DK

Digitalt bibliotek for de 8-12-årige

Nu kan alle 8-12-årige oprette deres egen profil og få adgang til biblioteket på nettet. Via pallesgavebod.dk kan man finde et univers med gratis spil, og hvor man kan downloade billeder og ringetoner, anmelde hadefilm eller yndlingsbøger, deltage i konkurrencer og quizzes, låne bøger, film, spil og musik samt chatte. Man kan også læse nyheder om bøger, film, musik, spil, internet og mobil.

LÆS MERE PÅ WWW.PALLESGAVEBOD.DK

Fagfolk deler viden

Lad dig inspirere af andres erfaringer eller bidrag selv med et projekt, som andre kan have glæde af at læse om. Den Sociale Kvalitetsdatabase er et forum på nettet for alle, der har relationer til det special- og socialpædagogiske fagområde. I databasen kan fagfolk få øje på hinandens arbejdsmetoder, idéer og praksis og lade sig inspirere. Databasen indeholder knap 350 projekter, mange af dem findes ikke på biblioteker og forskningsdatabaser.

DEN SOCIALE KVALITETSDATABASE ER UDVIKLET I SAMARBEJDE MED SL, KL OG DANSKE REGIONER. WWW.KVALITETSDATABASEN.DK

Børnefotoferne

Gauss Foto tilbyder portrætter fyldt med livsglæde og glade smil.

- ♥ Forældrene har flere valgmuligheder ved Gauss Foto
- ♥ Portrætter med og uden udtoning valgfrit i sort/hvid, farve og bruntonet
- ♥ 4 forskellige udtryk - fuld returret - fotos kan købes fra 60,- kr.
- ♥ gratis personalefoto - gratis stort gruppefoto 50x70 cm. med ramme
- ♥ gratis Cd med fotos af alle - besøg af samme glade fotograf hvert år

Gauss foto

Møllergade 61 - Svendborg - www.gaussfoto.dk - jette@gaussfoto.dk

Ring....tlf. 62 22 90 57

Weekendpension - for dig der vil spare mere op

Læs mere på weekendpension.dk eller ring 70 11 20 11

PBU
Livsforsikringselskabet

BØRN&UNGE på nettet
www.boernogunge.dk

Kun fantasien sætter grænser

Designbørnehuset Sanseslottet i Vonsild har kreativitet som sit særkende. Der er særligt gode forhold, som giver børn mulighed for at udvikle og bruge deres fantasi.

Af Berit Sandberg Jarmin / Foto: Palle Peter skov

Leder Marianne Arnsten Dupont foran det nye designbørnehus, som satser på genbrugsmaterialer, når kreativiteten skal udfolde sig.

I ngen rum er ens, redskaberne er i børnehøjde, og børnene får lov til at eksperimentere i de forskellige værksteder.

Den splinternye integrerede institution Sanseslottet i Kolding Kommune slog dørene op for forældre og pædagoger i maj i år. Huset er normeret til 24 vuggestuebørn og 68 børnehavebørn. Den ligger i byen Vonsild, der er placeret midt i kommunen.

Arkitekturen og indretningen blev til i samarbejde mellem pædagogiske konsulenter, arkitekter og indretningsarkitekter, hvis opgave var at skabe et miljø, som pirrer nysgerrigheden.

»I Sanseslottet handler det om at skabe æstetiske læringsprocesser, slippe børnene løs og tænke ud af boksen. Vi skal være med til at udvikle de kreative og innovative medarbejdere, der er brug for i fremtiden,« siger pædagog og leder Marianne Arnsten Dupont.

ATTURDE GIVE SLIP. Børnene i Sanseslottet leger med forskellige udtryksformer i hverdagen og gennem projekter.

Der er et værksted for eksperimenterende billedfremstilling, et træværksted, et drama- og musikværksted og et udendørsværksted, hvor der blandt andet skal eksperimenteres med jord og vand.

»Vi ser børnene som hele mennesker, som har brug for at have alle sanserne i spil,« siger Marianne Arnsten Dupont.

»I Sanseslottet arbejder vi ud fra principperne i Reggio Emilia-pædagogikken. Det handler om, at vi pædagoger skal turde give slip på børnene, følge deres spor og være klar til at agere i en verden fuld af overraskelser. Det betyder ikke, at det er laissez faire, men at det er de voksne, som understøtter børnene i deres skabende proces.«

MANGE KREATIVE KRÆFTER. At dømme efter antallet af ansøgere til stillingerne i Sanseslottet ønsker mange pædagoger at arbejde kreativt med børn. Og blandt de pæ-

dagogiske medarbejdere har flere en kreativ uddannelse i rygsækken.

»Vi har en keramikker og en arkitekt ansat og også en med en mastergrad i børne- og ungdomskultur. Og så har stort set alle pædagogerne her efteruddannet sig i kreative fag. Det giver en god dynamik at have folk med forskellig baggrund, og samtidig giver det en stor ro hos personalet, at vi alle har det fælles mål at udvikle en kreativ institution,« siger Marianne Arnsten Dupont.

For pædagog Dorthe Kier var det oplagt at søge job i Sanseslottet. Hun har netop bestået diplomfaget eksperimenterende billedfremstilling.

»Der er mange muligheder i huset. Her er nogle fantastiske rammer for at udvikle sig selv og børnene. Og måden, vi arbejder på, giver os mulighed for at fordybe os sammen med kolleger, som også brænder for det kreative. Og så er det super spændende at arbejde med andre faggrupper, som ser tingene med anderledes briller. Man opnår en anden dimension i arbejdet, men det kræver også, at vi er åbne over for, hvad vi kan i forhold til hinanden,« siger Dorthe Kier.

INGEN EKSTRA PENGE. Sanseslottet er en del af Kolding Kommunes satsning på at skabe forskellige valgmuligheder i forhold til børnepasning. Institutionen skal samtidig være med til at styrke Koldings brand som kunstby.

Ligesom kommunens andre temainstitutioner skal den have tilkøbt en række af kommunens øvrige institutioner, så mange flere af kommunens børn også får glæde af det kreative miljø og de kreative kræfter, som arbejder i institutionen.

Institutionen skal samarbejde med en række af byens kulturfaciliteter, blandt andre Koldinghus, Nicolai for Børn og Trapholt, og den har sin egen bus. Men de mange kreative aktiviteter og ture ud af huset betyder ikke, at Sanseslottet har flere driftsmidler end de øvrige institutioner i kommunen.

»Det er noget af en udfordring at få penge til at slå til, når vi skal fylde værkstederne med materialer. Men en del af vores pædagogik er at arbejde med genbrugsmaterialer, og vi har bedt forældrene om at byde ind. Og så skal jeg i gang med at søge sponsorer hos private virksomheder og se, om vi kan få noget ud af deres biprodukter og rester,« siger Marianne Arnsten Dupont.

FORDYBELSE MED BØRNE. For Louise Nyholm og hendes mand var det oplagt, at deres datter Robyn på treogethalvt skulle gå i børnehave i Sanseslottet.

»Min mand er kunstner, og Robyns farmor arbejder med børn og teatret Tante Andante, så de kreative gener ligger i familien,« siger hun.

Familien, der bor i Vonsild, har fulgt bygningen af institutionen på tæt hold. Selvom Robyn var startet i en anden børnehave, syntes de, at de ville give hende muligheden for en anderledes børnehaveoplevelse.

»Det er ikke, fordi vi har nogle specielle kreative ambitioner på vores børns vegne, men når vi nu var så heldige, at hun kunne få en plads i en designbørnehave, tænkte vi, at hun selvfølgelig skulle have den mulighed. Og det har vist sig at være det helt rigtige for hende,« fortæller Louise Nyholm.

Det, som tiltaler hende ved Sanseslottet, er, at de har en klar holdning til, hvad de vil med børnene.

»Samtidig tænker de ikke så traditionelt eller gør alting på klokkeslæt. Personalet bruger meget tid på at være sammen med børnene og fordyber sig i projekter. Det er mere end bare pasning og fri leg. De har altid gang i et eller andet projekt,« siger hun og tilføjer:

»Og så er det dejligt, at de inddrager forældrene, når de skal bruge ting til deres kreative projekter. Selvom det er utrolig flotte bygninger og lækker design, er det hele meget jordnært med gamle syltetøjsglas, pap og knapper.« ■

Kolding satser på tema

I Kolding Kommune kører forældrene gerne 30 kilometer for at få plads på en temainstitution. Og pædagogerne begejstring stiger.

Af Berit Sandberg Jarmin

For 10 år siden besluttede politikerne i Kolding Kommune, at de ville give forældrene flere valgmuligheder, når deres børn skulle passes i daginstitution. Det handlede ikke om frit valg, i forhold til om det skulle være en privat eller en offentlig leverandør, men om at sikre mangfoldighed i de kommunale dagtilbud i form af temainstitutioner, små og store institutioner.

»Der blev sat penge af til, at en daginstitutionsleder kunne blive frikøbt i tre måneder for at se på mulighederne. Det resulterede i et katalog, som beskrev, hvordan man kunne oprette en gårdbørnehave, en idrætsbørnehave, en musikbørnehave, en økologisk børnehave med fokus på bæredygtighed og en designbørnehave,« siger pædagogisk udviklingschef i Kolding kommune Suzan Werther Andersen.

Året efter kom idrætsbørnehaven 'bare' til verden som en af de første i Danmark. Det var ikke spor almindeligt dengang. Selveste kulturminister Elsebeth Gerner Nielsen (R) kom og indviede institutionen.

»Vi var meget spændte på, hvordan forældretilslutningen ville blive, men det viste sig at blive en stor succes,« siger Suzan Werther Andersen.

Efterfølgende er der kommet en musikbørnehave, en økologisk børnehave, og en designbørnehave til.

HVEM BRUGER DEM? Temainstitutionerne i Kolding er altid fyldt op til normeringen og har også børn på venteliste. Det frie valg i Kolding betyder, at børn kan blive skrevet op til en hvilken som helst daginstitution, også selvom den ligger i den anden ende af kommunen.

»Når vi ser på, hvilke forældre der vælger temainstitutionerne, er der ingen markante kendetegn, andet end at de som regel er villige til at køre langt for at få deres ønske opfyldt. Vi har eksempler på, at forældre kører 30 kilometer, for at deres barn kan gå i en temainstitution,« fortæller Suzan Werther Andersen.

De, som søger idrætsbørnehaven, kan være forældre, som ikke selv er fysisk aktive, men gerne vil have, at deres børn bliver det. Og så er der flere, der vælger en temabørnehave, hvis barnets skolestart er blevet udsat et år, sådan at det kan få nogle anderledes oplevelser det sidste år, hvor det går i børnehave.

GOD SYNERGIEFFEKT. Temainstitutionerne er opbygget som små enheder, der i gennemsnit er normeret til 20-30 børn. De fungerer som satellitinstitutioner til en større moderinstitution. Til hver temainstitution

er der tilknyttet mellem fem og ti andre institutioner, der kan benytte de faciliteter, som temabørneinstitutionen har via deres eksterne samarbejdspartnere. Det er for eksempel Kolding Idræts Forening og Kolding Musikskole.

»Det er meget vigtigt for os, at så mange børn som muligt får glæde af tilbuddet. Det sikrer vi ved at have tilkoblede institutioner, som én gang om ugen kan komme ud og dyrke idræt i sportshallen. Men de tilkoblede institutioner skal også selv være med til at udvikle aktiviteter. Her er der for eksempel en idrætsansvarlig, som kommer på kursus to gange om året sammen idrætsbørnehaven,« siger Suzan Werther Andersen.

At temainstitutionen kan virke som en magnet på kommunens børn, betyder, at børnene bliver blandet på kryds og tværs.

»Selvom nogle har opfattet det sådan, har det aldrig været et spørgsmål om at skabe eliteinstitutioner for de ressourcestærke børnefamilier. Det kan vi som kommune ikke retfærdiggøre. Når børnene får tildelt pladser sker det ud fra deres alder, og de tilkoblede institutioner bliver valgt, ud fra hvilke boligområder de ligger i,« siger Suzan Werther Andersen.

ENGAGEREDE PÆDAGOGER. I løbet af de 10 år, hvor der er blevet arbejdet med temainstitutionerne i Kolding Kommune, har Suzan Werther Andersen undersøgt, hvordan pædagogerne har det med at arbejde der.

»Gejst og passion er det, der ofte går igen. Det er pædagoger, som kombinerer deres interesse med det pædagogiske, og det giver en stor arbejds glæde. De er interesserede i at efteruddanne sig på området, og så ser det ud til, at der er en større prestige forbundet med at arbejde i en temainstitution,« siger Suzan Werther Andersen.

Økonomisk har temainstitutionerne samme driftsbudget som andre, men det har kostet en del mandetimer at udvikle konceptet.

Selvom Kolding Kommune har haft succes med temainstitutioner, er det ikke planen, at alle kommunens 53 dagtilbud skal tematiseres.

»Når vi bygger en ny institution, er det noget vi overvejer, men samtidig skal vi huske på, at der stadigvæk er forældre, som foretrækker helt almindelige institutioner. Og gerne én, der ligger lige rundt om hjørnet, fra hvor de bor,« fastslår Suzan Werther Andersen. ■

Forældre er vilde med temainstitutioner. De vil have små børneinstitutioner med en klar profil, så de ved, hvad det er, institutionen vil med deres barn. Og pædagogerne trives i de institutioner, hvor de kan få lov til at arbejde med deres speciale og passion.

Af Berit Sandberg Jarmin / Foto: Palle Peter skov

Daginstitutioner med en mission

Når forældre skal vælge institution til deres guldklump, er det ikke længere nok, at den ligger tæt på, hvor de bor, eller at personalet er venligt. Flere og flere forældre kigger dybt i værdigrundlaget og går nu efter institutioner med et særligt tema. Skov og natur, musik, idræt, dans, kunst og økologi er temaer, som institutioner rundt om i Danmark tilbyder.

»For forældrene handler det om at foretage et positivt tilvalg, når de vælger en temainstitution. Det handler om identitet og fokus på, at børnene skal udvikles inden for noget særligt,« siger Nana Nyhuus, konsulent i Daginstitutionernes Landorganisation (DLO).

At forældrene finder temainstitutioner særligt attraktive, skyldes ifølge Nana Nyhuus, at en temainstitution signalerer, hvad den vil med børnene, og at den engagerer sig i noget.

»Aktiviteter som at gå i skoven og lære om naturen eller dyrke idræt er noget, forældre kan forholde sig til og være med til at påvirke gennem forældrebestyrelserne, hvorimod pædagogiske retninger er svære at gennemskue for almindelige mennesker.

For eksempel er den anerkendende pædagogik, som er fremherskende for tiden, ikke særlig definerbar. Når det kobles sammen med, at pædagogikken mange steder bliver bestemt af forvaltningen, er resultatet, at man ved at tematisere institutionen opnår mere selvbestemmelse over, hvordan man arbejder,« siger hun. Der er ingen formelle krav til, hvornår man kan kalde sig en skov- eller kunstbørnehave, og temainstitutionerne bliver til på forskellige måder. De kan være selvejende, private eller puljeinstitutioner eller kommunale. Nogle er blevet til på baggrund af en politisk beslutning eller ved at institutionen selv har taget initiativet.

»For institutionerne handler det om at markedsføre sig selv. I en tid med vigende børnetal kan nogle institutioner være lukningstruede, og ved at tematisere dem og derved gøre dem mere populære, kan man afbøde en lukning,« siger Nana Nyhuus, som tror, at udviklingen af temainstitutioner vil stige markant i løbet af de næste fem-ti år.

EN KOMMUNAL UDFORDRING. Det er især de selvejende og private institutioner, som har en tydelig temaprofil, men i nogle

kommuner er der også politisk fokus på at tematisere de kommunale dagtilbud. Det kan dog være en udfordring både med hensyn til økonomien og administrationen, og der kan være principielle grunde, som gør, at kommunerne ikke vil udvikle nogle institutioner frem for andre.

»I Københavns Kommune opfordrer vi generelt institutionerne til at gøre sig attraktive,« siger Claus Poulsen, udviklingskonsulent på daginstitutionsområdet.

Han har igennem flere år arbejdet på at udvikle temainstitutioner i København. Det har i første omgang ført til, at der i løbet af de seneste to år er kommet 14 certificerede idrætsinstitutioner i kommunen, og at der er blevet udviklet modeller til fire andre former for temabørnehaver.

»Men forvaltningen har inden for det seneste halve år taget en anden rolle i udviklingen af daginstitutionerne. En del af daginstitutionerne oplever, at de i en række år fra centralt hold er blevet pålagt nye administrative arbejdsbyrder, og at man i perioder har fået trukket projekter ned over hovedet. Københavns Kommune har lyttet til kritikken og vil fremover forsøge at ►

Spændende uddannelser:

Børne- og familiekonsulent

1-årig efteruddannelse med fokus på udsatte børn, unge og sårbare familier.

Opstart november 2010

Udpluk af uddannelsens indhold:

- Viden om forskellige familiebehandlingsmetoder
- Viden om behandlingsarbejde med børn og unge
- Særligt fokus på systemisk teori, den løsningsfokuserede- og den narrative metode
- Supervision, reflekterende teams og reflekterende processer trænes med udgangspunkt i deltagernes egne cases

Basisåret - Hold 7

Psykoterapeutisk efteruddannelse i systemisk familierapi

Opstart januar 2011

NYHED

Spædbarnsterapiuddannelse

Tilmelding og yderligere oplysninger på www.toftemosegaard.dk

► flytte udviklingsinitiativet tilbage til daginstitutionerne. Tiden og budgettet er ikke til, at vi lige nu skal i gang med at udvikle store forkromede projekter i små institutioner, men vi kan sagtens se, at temainstitutionerne kan hæve kvaliteten i det pædagogiske arbejde, og at efteruddannelse kan styrke engagementet og arbejdsglæden hos pædagogerne», siger Claus Poulsen.

PRIVATE PRESSER UDVIKLINGEN. På Bornholm er der også blevet oprettet temainstitutioner i løbet af de senere år. Øen har netop fået to nye idrætsbørnehaver, og to andre er på vej. De er sammen med skov- og naturbørnehaverne de mest populære på øen.

»Vi er meget åbne over for at skabe så mange forskellige tilbud til forældrene som overhovedet muligt,« siger Peter Johansen, chef for daginstitutionsområdet i Region Bornholm.

»Selvom vi har indført områdeledelse, har vi fokus på, at der skal være forskel på institutionerne. Vi har politisk besluttet, at institutionerne på Bornholm skal arbejde med idræt, natur og sundhed, og det griber de meget forskelligt an,« siger han.

De kommunale daginstitutioner på Bornholm har fået skarp konkurrence fra private institutioner. I løbet af de seneste fem år er der kommet fem private institutioner til.

»De private institutioner er rigtig gode til at markedsføre sig og fortælle, hvad der er specielt ved dem. Nogle har natur og dyr på programmet, andre har lækker mad. Og det skal vi leve op til, hvis vi skal overleve,« siger han.

Svaret på problemet er dog ikke at lave flere temainstitutioner, selvom de er populære blandt forældrene.

»Det ville være dejligt, men det har vi simpelthen ikke råd til,« siger Peter Johansen.

SPECIALISEREDE PÆDAGOGER. I 2007 blev pædagoguddannelsen mere specialiseret. Udover at vælge, hvilken målgruppe de vil arbejde med, skal de pædagogstuderende nu også vælge linjefag enten i sundhed, krop og bevægelse, eller udtryk, drama og musik, eller værksted, natur og teknik.

»Pædagogerne bliver ikke generalister længere. Under uddannelsen kommer de i højere grad til at specialisere sig inden for det felt, som de også forventer at komme til at arbejde med, når de skal ud at søge job bagefter,« siger uddannelseskoordinator i BUPL Anders W. Christensen.

Temainstitutioner er en oplagt mulighed for at komme til at arbejde med sit linjefag, og de er da også ifølge Anders W. Christensen meget populære, når der skal søges praktikpladser.

»De nye pædagoger vil bruge det, de har lært, og de vil gerne efteruddanne sig på området. Kommunerne skal til at overveje, hvordan de vil bruge dem,« siger Anders W. Christensen.

Mens både forældre og pædagoger glæder sig over temainstitutionerne, får kommunerne grå hår i hovedet. De har ikke pengene til at følge med efterspørgslen. Men de skal forsøge, hvis de skal undgå skævvridning, mener Nana Nyhuus, DLO.

»Hvis man ikke fra politisk side beslutter sig for at bruge penge på at udvikle daginstitutionerne, kommer vi i den situation, at den pædagogiske udvikling sker i de få institutioner og i de private og selvejende. Og det vil være der, de dygtige og visionære pædagoger søger hen,« siger hun. ■

Børnehaver dropper købemad

80 børnehaver i Århus Kommune har droppet frokostordningen og er gået tilbage til madpakker. Det giver pædagogerne mere tid og børnene bedre mad.

Af Morten Nøhr Mortensen, b&u@bupl.dk

Mad pakket i store termokasser og små hjemmesmurte madpakker. Efter at frokostordningen fra august blev frivillig, har 80 daginstitutioner i Århus Kommune sagt nej tak til mad fra cateringvirksomheder.

Og der er ikke noget i vejen med forældrenes madpakker. En rundringning til daginstitutioner i Århus-området afslører stor tilfredshed med forældrenes madpakker. Også i Den Integrerede Institution Skibet.

»Forældrene har selv selv taget beslutningen om at droppe madordningen, men det er jeg tilfreds med. Vi vil hellere bruge pæda-

gogtimerne på at være sammen med børnene end at stå med maden. Når vi får mad udefra, skal den jo gøres klar og anrettes, fordi den ikke blev leveret i størrelser, der passede til den gruppe børn, vi skulle spise sammen med,« siger pædagog Ann Kaasgaard.

Hun vurderer, at det dagligt tog en pædagog omkring tre timer med anretning, servering og efterfølgende opvask og rengøring.

I Den Integrerede Institution Byleddet i Brabrand har leder Susanne Buch Jensen også konstateret, at personalet har fået mere tid med børnene, efter at madpakkerne har skubbet termokasserne ud i kulden.

»Madpakker er nemmere. Før brugte vi en del tid på anretning – og ikke mindst på opvask og oprydning. Samtidig leverer forældrene i vores område flotte madpakker til børnene,« siger Susanne Buch Jensen.

Madpakker er der ikke mange af i Dronning Alexandrines Børnehaven, som er en selvejende institution i Århus V. Her har man sat forældrebetalingen op med 160 kroner om måneden og ansat sin egen økonomi til at lave mad 28 timer ugentligt. Selvom den

øgede forældrebetaling ikke kan dække alle lønomkostninger, er vurderingen fra sous-chef Irene Williams, at skiftet fra stannioldmad og catering til eget køkken er alle pengene værd.

»Det er virkelig en succes. Nu smager maden af noget. Alt er økologisk og med flotte råvarer. Før var maden ikke varieret, og vi havde meget besvær med anretning og oprydning. Nu klarer vores økonomi det hele, og hun har god kontakt til børnene og ved lige præcis, hvor meget der skal laves af hver ret,« siger Irene Williams, som påpeger, at beslutningen er taget i forældrebestyrelsen.

Sundhedskonsulent ved Århus Kommunes Børne- og Ungeafdeling Bente Kramer Møller oplyser, at fravalget af frokostordningen i 90 procent af tilfældene er gået ud over cateringfirmaerne. Daginstitutioner med egen køkkendame har nærmest været fredet. Dem vil ingen af med.

Men trængslerne er ikke slut for cateringbranchen endnu. Mange daginstitutioner hænger nemlig på toårige kontrakter og kan derfor først opsigte dem til næste sommer. ■

BUPLs medlemmer kan også blive LIC medlemmer og få gode rabatter
Meld dig ind i dag på lic.dk og vær med i LICs jubilæumsfest, der starter mandag den 23. august

Lærernes Indkøbscentral 1960-2010

<p>REDGREEN Sweatshirt Fås i sand, rød eller blå. Str. M-XXXL</p> <p>TILBUD 179,-</p>	<p>HAGLOFS Chill L Rygsæk Charcoal/Black Fås i flere farver (800,-)* Normal medl. pris 640,-</p> <p>TILBUD 369,-</p>	<p>OYAL COPENHAGEN Topstjerne (699,-)* Normal medl. pris 573,-</p> <p>TILBUD 279,-</p>	<p>stelton Termokande, 1 l Fås i sort, hvid eller rød (385,-)*</p> <p>TILBUD 199,-</p>
<p>DYNE Dyne Moskusdun 140x200 cm (899,-)* Fås også i 140x220 cm (999,-)* TILBUD 509,- Pude 475 g (299,-)*</p> <p>TILBUD 159,-</p>	<p>ADAX Det kendte sleeve med praktisk skulderrem 15" rød (449,-)* Fås også i 17" (499,-)* TILBUD 199,-</p> <p>TILBUD 479,-</p>	<p>LIC</p>	<p>Lærernes Indkøbscentral Køb på nettet og få leveret til døren: www.lic-netshop.dk Varehuse: Turbinevej 9, Herlev Jens Olsens Vej 9, Skejby, Århus N Tlf. 44 85 46 00</p>

* I parentes er anført den pris som leverandøren anbefaler
Har du Forbrugsforeningskortet kan du også bruge det i LICs varehuse og på www.lic-netshop.dk. Tilbuddene gælder fra 23. august til 5. september 2010.

'Pædagogisk arbejde med tosprogede børn', redigeret af Peter Mikkelsen. Forlaget Dafolo, 200 sider, vejl. pris 192 kroner ekskl. moms.

Bogen rejser en anden debat end den løbende politiske om de etniske minoriteter i Danmark. Den tager fat i de daglige problemstillinger, som man må forholde sig til som professionel i daginstitutioner og skoler. I bogen analyseres og vurderes den pædagogik, som vi historisk set har betragtet som den gode og progressive, og det debatteres, om og i hvilken retning den kan revideres, så den i højere grad omfatter alle børn – også børn fra etniske og andre minoriteter.

'Daginstitutionsledelse - profession og ledelse' af Inger Marie Nielsen. Hans Reitzels Forlag, 144 sider, vejl. pris 198 kroner.

Daginstitutionernes organisatoriske opgave handler om, at børn skal færdes i fysisk og psykisk æstetiske børnemiljøer, der fremmer deres trivsel, sundhed, udvikling og læring. Denne opgave kræver arbejdsdeling og et administrativt apparat, som kan skabe koordinering, kontinuitet og målopfyldelse. Fagpersoner peger imidlertid på, at det ikke står så godt til med den organisatoriske opgaveløsning. Det er her daginstitutionslederne kommer ind i billedet som de ansvarlige, der må påtage sig den udfordring, der ligger her. Bogen ser på udfordringen og på, hvad der sker med ledelsesbegrebet og ledelsespraksis, når ledelse tager afsæt i den organisatoriske opgave, daginstitutioner skal løse.

'Respekt drenge!' af Inti Chavez Perez (oversat fra svensk). Forlaget Høst & Søn, 168 sider, vejl. pris 200 kroner.

Bogen er en ærlig snak til teenagedrenge om krop, kærlighed og sex. Som den afslappede, fordomsfrie storebror giver forfatteren, der er journalist og seksualvejleder, gode råd om, hvordan man flirter, hvordan man kysser, og hvordan man har sex. Samtidig gør han op med myter og fordomme om drenge- og pigerollen og forklarer, hvorfor respekt får kærlighed og sex til at fungere bedre. Bogen fortæller også om, hvordan piger fungerer og tænker, og om at være hetero- eller biseksuel.

'Den svære ungdom - 10 eksperter om unges trivsel og mistrivsel' af Jens Christian Nielsen, Niels Ulrik Sørensen, Noemi Katznelson og Maris Duclos Lindstrøm (red.). Hans Reitzels Forlag, 200 sider, vejl. pris 198 kroner.

Nutidens ungdomsliv er fyldt med krav og udfordringer, der kan være svære at mestre, og som kan føre til mistrivsel blandt de unge. Det kan være vanskeligt for voksne at finde ud af, hvorfor de unge har det skidt, og hvordan man får de unge til selv at fortælle om deres problemer, så de kan få den støtte, som de har behov for. Gennem 10 interview med eksperter indkredses, hvordan unges mistrivsel ser ud i dag, hvordan den spottes, og hvad årsagerne er til den.

AKADAMISKE

VISO

DEN NATIONALE VIDENS- OG SPECIALRÅDGIVNINGSORGANISATION

SERVICESTYRELSEN

Viden til gavn

Hør oplæg fra formand for Børnerådet Lisbeth Zornig Andersen og psykolog Susan Hart. Deltag i workshops med VISOs specialister og videnscentre og få redskaber med hjem inden for handicap- og udsatteområdet.

Konference 2010

30. november på Nyborg Strand

Læs mere og tilmeld dig på www.servicestyrelsen.dk/viso

Livlgen
Kursus i livreddende førstehjælp
 Undervisningen er målrettet til personale i daginstitutioner.
 Kontakt: tlf. 22 66 31 82
 www.livigen.dk

BELLEVUE TEATRET
 Den festligste & hyggeligste familiefeststilling!
Folk og røvere i KARDEMOMME BY
 Formiddagsforestillinger for børnehaver, skoler og andre institutioner d. 17. nov., 18. nov., 24. nov., 25. nov., 1. dec. & 2. dec. 2010 kl. 10.00
 INSTRUKTØR: JESPER KLEIN · KAPELMESTER: STIG CHRISTENSEN
 Billetten.dk 39 63 64 00 / 70 20 20 96 · www.bellevueteatret.dk

TAMU-KRYBBEN
 TIL INSTITUTIONER FOR BØRN I ALDEREN FRA 0-3 ÅR

Krybbe med stilbar kaleche, faste selebeslag, 4 store drejelige hjul, vippe/vuggefunktion, isoleret bund, madras med 2 strækklager og blåt overdækket. Længde: 123 cm Bredde: 51 cm Højde: 89 cm Flue-/myggenet, regnover-slag og stige kan leveres. Krybben leveres som standard i blå, rød og grøn.

TRÆNINGSSKOLENS ARBEJDSMARKEDSUDDANNELSER
 VIBORGGADE 70, 3. SAL, 2100 KØBENHAVN Ø
 TLF: 3525 0340 • FAX 3525 0355
 WWW.TAMU.DK • TAMU.INFO@TAMU.DK

www.bupl.dk

INVITATION

Kom til generalforsamling

Vil du have indflydelse på, hvad din fagforening skal beskæftige sig med i det kommende år og også endnu længere ud i fremtiden, så mød op på generalforsamlingen. Det er her, at de store væsentlige beslutninger, som berører dig og dit arbejdsliv, træffes. Det er også

her, du er med til at vælge de personer, som skal repræsentere dig og dine kolleger i alle BUPL's besluttende organer. Du kunne måske endda selv blive valgt ... Mød op, og gør din indflydelse gældende.

GENERALFORSAMLINGER I BUPL'S FAGFORENINGER 2010

BUPL NORDSJÆLLAND

TID: 22. september kl. 18.30-22.00.
 Indskrivning og spisning fra kl. 17.30.
STED: Pharmakon, Milnersvej 42, 3400 Hillerød

BUPL HOVEDSTADEN

TID: 1. oktober 2010 kl. 18.00.
 Indskrivning og spisning fra kl. 17.00.
 Busafhentning fra Dragør og Tårnby.
STED: Nørrebrohallen, indgangen ved Mimersgade, 2200 København N

BUPL ÅRHUS

TID: 1. oktober kl. 18.00.
 Indskrivning kl. 16.30 og spisning kl. 17.00.
STED: Åby Hallen, Åbyvej 80, 8230 Åbyhøj

BUPL SYDJYLLAND

TID: 2. oktober kl. 10.00-16.00.
 Indskrivning og morgenmad fra kl. 09.00. I løbet af dagen serveres frokost og kaffe.
STED: Koldinghallerne, Armbolten 2-6, 6000 Kolding

BUPL MIDTVESTJYLLAND

TID: 5. oktober kl. 18.00-22.00.
 Spisning fra kl. 17.00.
STED: KulturCenter Limfjorden, Skyttevej 12-14, 7800 Skive

BUPL FYN

TID: 7. oktober kl. 18.00-22.00.
 Indskrivning og spisning fra kl. 17.00.
STED: Mødecenter Odense (17:48), Buchwaldsgade, 5000 Odense C

BUPL MIDTSJÆLLAND

TID: 7. oktober kl. 18.30-22.00.
 Indskrivning fra kl. 16.30.
 Spisning kl. 17.00-18.00. Husk tilmelding.
STED: BUPL Midtsjælland, Nykøbbevej 1, 4200 Slagelse

BUPL STORKØBENHAVN

TID: 7. oktober kl. 18.00-22.00.
 Indskrivning fra kl. 16.30.
 Spisning kl. 16.45-17.45.
STED: Viften Rødovre, Rødovre Parkvej 130, 2610 Rødovre

BUPL SYDØST

TID: 7. oktober kl. 18.00.
 Indskrivning fra kl. 17.00.
STED: Medborgerhuset, Skovvej 2, 4760 Vordingborg

BUPL ØSTJYLLAND

TID: 7. oktober kl. 17.00-22.00.
 Indskrivning fra kl. 17.00.
 Spisning kl. 18.30.
STED: Aarhussalen, Skt. Knuds Torv 3, 8000 Århus C

BUPL NORDJYLLAND

TID: 12. oktober kl. 17.00-22.00.
 Indskrivning fra kl. 16.00.
 Generalforsamlingsmaterialet udkommer i Lokalbladet nr. 3 den 10. september 2010.
STED: Aalborg Kongres & Kultur Center, Europaplads 4, 9000 Aalborg

BUPL BORNHOLM

TID: 12. oktober kl. 17.15-21.00.
STED: Natur-Bornholm, Grønningen 30, 3720 Aakirkeby

GENERALFORSAMLINGER I BUPL'S A-KASSER 2010

BUPL-A NORDSJÆLLAND

TID: 22. september kl. 18.30-22.00.
 (holdes i forlængelse af GF i fagforeningen).
 Indskrivning fra kl. 17.30.
STED: Pharmakon, Milnersvej 42, 3400 Hillerød

BUPL-A ÅRHUS

TID: 1. oktober kl. 18.00-18.30.
 Indskrivning kl. 16.30.
 Spisning kl. 17.00.
STED: Åby Hallen, Åbyvej 80, 8230 Åbyhøj

BUPL-A SYDJYLLAND

TID: 2. oktober kl. 15.30-16.00.
STED: Koldinghallerne, Armbolten 2-6, 6000 Kolding

BUPL-A STORKØBENHAVN

TID: 7. oktober kl. 18.00-22.00.
 Indskrivning fra kl. 16.30.
 Spisning kl. 16.45-17.45.
STED: Viften Rødovre, Rødovre Parkvej 130, 2610 Rødovre

BUPL-A HOVEDSTADEN

TID: 7. oktober kl. 17.00
STED: BUPL Hovedstaden, Rosenvængets Alle 16, 3., 2100 København Ø

BUPL-A FYN

TID: 7. oktober kl. 18.00-22.00.
 Indskrivning og spisning fra kl. 17.00.
STED: Mødecenter Odense (17:48), Buchwaldsgade, 5000 Odense C

BUPL-A MIDTSJÆLLAND

TID: 7. oktober kl. 18.00-18.30.
 Indskrivning fra kl. 16.30.
 Spisning kl. 17.00-18.00.
 Husk tilmelding.
STED: BUPL Midtsjælland, Nykøbbevej 1, 4200 Slagelse

BUPL-A ØSTJYLLAND

TID: 7. oktober kl. 17.00-22.00.
 Indskrivning fra kl. 17.00.
 Spisning kl. 18.30.
STED: Aarhussalen, Skt. Knuds Torv 3, 8000 Århus C

BUPL-A NORDJYLLAND

TID: 12. oktober kl. 17.00-17.15.
 Indskrivning fra kl. 16.00.
 Generalforsamlingsmaterialet udkommer i Lokalbladet nr. 3 den 10. september.

STED: Aalborg Kongres & Kultur Center, Europaplads 4, 9000 Aalborg

BUPL-A BORNHOLM

TID: 12. oktober kl. 17.15-21.00
STED: NaturBornholm, Grønningen 30, 3720 Aakirkeby

BUPL-A SYDØST

TID: 13. oktober kl. 18.00.
 Indskrivning fra kl. 17.00.
STED: BUPL-A Sydøst, Kirketorvet 11, 4760 Vordingborg

BUPL-AMIDTVESTJYLLAND

TID: 14. oktober kl. 17.00
STED: BUPL-A MidtVestjylland, Stationsvej 8 A, 7500 Holstebro

LONDON TOAST THEATRE OG LOUISE SCHOUW PRÆSENTERER

LILLE CLAUS og STORE CLAUS

Mini-musical over H.C. Andersen af Vivienne McKee og Jacob Groth

6.-17. SEPTEMBER I GLASSALEN

KUN 35 KR. FOR UNGE INKL. ENTRÉ TIL TIVOLI
 BILLETBESTILLING: BILLETEN.DK ELLER TLF. 33 15 10 12

FORÆLDREFOREDRAG OM LIVSVÆRDIER FREM FOR HJEMMESERVICE

• Konsulentbistand til inde & uderum

Tel. 58 56 18 16 www.vilsboells.dk

Henrik Vilsbøll

BUPL's SEKTION FOR PENSIONEREDE PÆDAGOGER OG KLUBFOLK

indkalder pensionister og efterlønsmodtagere, der er medlemmer af sektionen, til

ÅRSMØDE

Tirsdag d. 7. september kl. 12.00 - ca. 16.30

I forbindelse med årsmødet arrangeres

UDFLUGT

Onsdag d. 8. september kl. 8.45 - 16.30

For tilmelding og mere information se:

www.bupl.dk/pensionistsektionen

eller ring til Lone Thelke på 35465246

SKRIV TIL BØRN&UNGE
Læserbreve sendes til bladdebat@bupl.dk
Skriv højst 2400 enheder. Redaktionen forbeholder sig ret til at forkorte. Vi optager ikke anonyme indlæg. Du skal opgive navn og adresse. Læserbrevene bliver også lagt ud på www.boernogunge.dk

Illustration: Larsen Et Rasmussen

BUPL skal ud af busken

Jeg havde været medlem af BUPL i over 30 år, men jeg meldte mig ud i forbindelse med den seneste overenskomstforhandling. Der var rigtig mange ting i den forbindelse, som jeg ikke havde lyst til at støtte, og derfor valgte jeg at melde mig ud.

Nu har jeg pr. 1. juni igen meldt mig ind for at være med til at starte en debat. Vi står alle over for nedskæringer igen-igen-igen. Jeg synes, at verden har set sådan ud i alle de år, hvor jeg har arbejdet inden for området.

Grunden til, at jeg synes, at denne nedskæring kan blive værre end nogensinde før, er, at jeg hører argumenter som for eksempel: I må hellere fyre medarbejdere fra BUPL. Dels kan det give flere timer, hvis I beholder medhjælperne, og dels er FOA ikke nemme at bide skeer med.

Nu er det på tide, at vi som faggruppe mander os op. I nedgangstider er det vigtigt med fagligheden. Jo færre timer, jo vigtigere vil det blive, at vi alle har samme udgangspunkt og alle kan udføre alle funktioner (beskrivelser, iagttagelser, forældresamtaler m.m.).

Som organisation er det på tide, at BUPL bliver mere synlig. Det sker, at formanden for FOA, Dennis Christensen, udtrykker beklagelse over nedskæringer i medierne, og bagefter kommer der et lille pip fra BUPL om, at de er enige.

Nu må I være mere synlige og klæde medlemmer og ledere på til en hård tid.

Vi skal kunne sige præcist, hvilke arbejdsopgaver vi klarer nu, og hvad vi ikke kan klare, når vi mister timer.

Pædagoger har altid været meget pligtopfyldende og har syntes, at vi skulle klare det samme, som vi altid har gjort. Det, selvom vi er udhulet af nedskæringer, omsorgsdage, seniordage, længere ferie og alle de nye arbejdsopgaver, som vi har fået oveni de seneste år.

Vi skal gøres synlige. Det kan ikke passe, at man i kommunerne er bange for FOA, fordi vores organisation er for svag.

Med venlig hilsen
Karen Margrethe Vemmelund
Børnehaven Solsikken, Egtved

Pædagoger styrker skolen

I øjeblikket virker debatten om folkeskolen lidt koblet af virkeligheden. Forskere, politikere og eksperter står i kø for at forklare lærerne, hvordan de skal tilrettelægge undervisningen, så eleverne faktisk lærer noget.

I Svendborg arbejder SFO-pædagogerne i skolen og ved, hvordan virkeligheden dér ser ud. Her er en SFO-leders realitetstjekkede bud på, hvordan skolen kan indfri sit potentiale – med intakt respekt for mine lærerkollegeres store arbejde:

Klasselokalet er arena for andet end undervisning. Der sker også håndteringen af børn, så de er modtagelige for undervisning – for eksempel arbejdet med forskellige børnegrupper, som kan danne sig, dele sig og forme sig efter køn, baggrund, etnicitet og fritidsinteresser. Dertil kommer børn, der befinder sig i en vanskelig situation og/eller har særlige behov.

Til tider lyder det, som om de forhold er sten, som skal ryddes af vejen, sådan at børnene kan gøre nationen stolt i PISA-test.

For det første drejer pædagogers kernekompetencer sig om det generelle arbejde med relationer og specifikt med arbejdet med børn, som ikke altid går den lige vej. To ting, der gør os i stand til blandt andet at skabe et undervisningsvenligt klima for gruppen og for den enkelte. Vi er katalysatorer for læring. For det andet skal vi prise os lykkelige for stene på vejen. En klasse er en arena for dannelse. Her foregår konstant gruppedannelser, venskaber brydes, og nye opstår. Det er en stor styrke for den danske folkeskole, når det vel at mærke bliver reguleret af professionelle voksne, der ved, hvad de laver. Det er enhedsskolen, når den er bedst.

I Svendborg Kommune har politikerne ladet SFO-pædagogerne skabe gode vilkår for lærernes undervisning. Det håber vi fortsætter. For det er vejen frem for en folkeskole, som lader børn på tværs af alle mulige skel møde hinanden, tolerere hinanden og respektere hinanden.

På vegne af SFO-lederne i Svendborg Kommune
Leder og tillidsrepræsentant
Nikolaj Uhrenholdt

Af Allan Baumann, medlem af forretningsudvalget

Der må investeres i forebyggelse på nye og anderledes måder, så vi mindsker de menneskelige katastrofer og dårlige livsmuligheder.

Forebyggelse og kreativitet

BUPL holder kongres i december, og i den forbindelse har hovedbestyrelsen drøftet forslag til hovedtemaer og hovedsætninger i den kommende kongresperiode 2011-2012. Der var bred tilslutning til, at BUPL i de næste to år skal fokusere på forebyggelse og kreativitet.

Forebyggelse, fordi vi, ved at mindske marginalisering og udstødelse, kan skabe en dramatisk forbedring af livet for en stor gruppe børn og unge. Det vil desuden kunne mindske udgifterne til specialindsatser og frigive ressourcer, som kan overføres til det helt almindelige pædagogiske arbejde, der om noget trænger til et ressourceløft.

Kreativitet, fordi det er forudsætningen for et godt liv, men også forudsætningen for, at vi som samfund overlever i den skærpede globale konkurrence.

Der er med andre ord både menneskelige og samfundsmæssige gevinster ved at arbejde med begge temaer. Vi håber, at vi med begge sætninger er i stand til på den ene side at håndtere de nedskæringer og omstruktureringer, der rammer hårdt rundt om i landet i disse dage, og på den anden side at fastholde, at pædagogisk arbejde er et spændende og et samfundsmæssigt enormt vigtigt arbejde.

FOREBYGGELSE: Økonomiske beregninger viser, at vi årligt bruger omkring 100 milliarder kroner på specialindsatser med det formål at forhindre marginalisering og udstødelse. Der er ganske vist tale om meget komplicerede beregninger behæftet med store usikkerheder, men de giver trods alt et fingerpeg.

Det helt skræmmende er imidlertid, at antallet af børn og unge – og voksne – som har store sociale problemer, samtidig stiger. Det må give stof til eftertanke, når både udgifter og problemer vokser.

Det må stoppes, og der må tænkes anderledes. Der må investeres i forebyggelse på nye og anderledes måder, så vi mindsker de menneskelige katastrofer og dårlige livsmuligheder, som i parentes bemærket ikke er medregnet i de 100 milliarder kroner.

KREATIVITET: Det er svært at definere et spændende liv, men et kendetegn er vel, at den enkelte i stor udstrækning kan udleve de drømme og potentialer, vedkommende har. Man kunne også sige, at den enkelte har kompetencerne til kreativt at udnytte de livsmuligheder, vedkommende har og kan skabe.

Men kreativitet kommer ikke af sig selv – kreativitet skal udvikles. Kreativitet skabes i miljøer, som inspirerer til at gøre ting anderledes, og det skabes i sociale sammenhænge, som hele tiden støtter den enkelte i at gøre sit bedste.

Kreativitet er med andre ord ikke noget, der falder ned fra himlen. Det kræver hårdt arbejde, men når arbejdet er styret i rammer, hvor både lysten og virkelysten anerkendes, så har vi alle erfaringer med, at det går som en leg.

Efter kongressen i december gælder det for BUPL om at komme så hurtigt og godt i gang med arbejdet som muligt. Derfor vil vi op til kongressen invitere til debat om disse og andre vigtige emner. Det kommer til at foregå på nettet og på generalforsamlingerne landet over i efteråret.

Første skridt er, at forslaget om fokus på forebyggelse og kreativitet sammen med de øvrige kongresemner er vedlagt dette nummer af Børn&Unge. Så hermed en stor opfordring til at deltage i debatten lokalt og på nettet. ■

HVAD MENER DU?

Hvad skal der til for at sikre større fokus på forebyggelse og kreativitet i samfundet? Hvad kan BUPL og pædagogerne bidrage med?

Deltag i debatten på www.bupl.dk/bladdebat

Kursus i efteråret...

Naturen og de vilde drenge

...Og piger: - Dette kursus giver masser af ideer og inspiration til udendørs lege og naturaktiviteter med de 3-10 årige "vildbasser" i børnehave, SFO, skole m.v. Vi afprøver forskellige lege, bygger hytter og huler, skyder med bue og pil og lærer hvordan naturens materialer kan bruges til udklædning og legetøj m.v. Desuden laver vi gynger, rebstiger, forhindringsbaner og andre mobile legeredskaber i skoven ved hjælp af tov. Kurset afholdes 10 forskellige steder rundt om i landet og strækker sig over to hverdage fra kl. 9.30 til 16.00 uden overnatning. Der udstedes bevis på deltagelsen. Se billeder og få mere info på naturskolens hjemmeside www.udekurser.dk

Kursusafgift pr. deltager: 2.450,- kr. + moms.

Tilmelding inden 15. september på www.udekurser.dk - eller på nedenstående tilmeldingsblanket, der sendes til: NATURSKOLEN FOR PÆDAGOGER, VESTERSKOVVEJ 30, 4793 BOGØ.

OBS! -10% rabat ved samlet tilmelding fra min. 3 deltagere fra samme institution (udfyld én blanket pr. deltager og send samlet). Besked om optagelse på kurset afsendes fra naturskolen senest 14 dage inden kursusstart sammen med endeligt program, deltagerliste og oplysninger vedr. mødested, betaling m.v.

TILMELDING

Kursus / titel: **Naturen og de vilde drenge**

Kursusdato: _____

Landsdel / lokalitet: _____

Navn: _____

Stilling: _____ Inst. type (bh/sfo): _____

Institution: _____

Adresse: _____

Post nr.: _____ By: _____

Telefon: _____ Kommune: _____

EAN-nr.: _____

Dato og underskrift: _____

Kurser over hele landet:

København – 27.-28. sept. Jægersborg Hegn ved Skodsborg

Roskilde – 29.-30. september i Boserup Skov ved Roskilde

Sorø – 5.-6. oktober i Frederikskilde skov ved Sorø

Falster – 7.-8. oktober Ovstrup Skov v. Eskilstrup/Nykøbing F.

Fyn – 12.-13. oktober i Sollerup Skov ved Fåborg

Haderslev – 14.-15. oktober i Haderslev Vesterskov

Århus – 25.-26. oktober i Moesgård Skov ved Århus

Viborg – 28.-29. oktober i Inderø Skov ved Hald Ege/Viborg

Silkeborg – 1.-2. november i Sønderskoven ved Silkeborg

Ålborg – 4.-5. november i Rold Skov ved Skørping

NATURSKOLEN FOR PÆDAGOGER

Tlf. 55 89 45 44 • e-mail: mail@udekurser.dk